

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет фінансів

Кафедра фінансів імені Віктора Федосова

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	ФІНАНСИ
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Форма навчання: заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему «ЗАГАЛЬНА ТА СПРОЩЕНА СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ:
ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ДЛЯ ДЕРЖАВИ ТА БІЗНЕСУ»

здобувача Дрозд Анастасії Сергіївни _____
(підпис)

Науковий керівник: доктор екон. наук, професор Тимченко Олена Миколаївна

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією
з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри фінансів імені Віктора Федосова:
доктор економічних наук Буряченко Андрій Євгенович

(підпис)

Київ 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАГАЛЬНОЇ ТА СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ.....	8
1.1.Необхідність застосування загальної та спрощеної системи оподаткування .	8
1.2. Нормативно-правове регламентування загальної та спрощеної систем оподаткування в Україні	13
1.3. Висвітлення проблематики переваг та недоліків загальної та спрощеної систем оподаткування у фаховій літературі	23
РОЗДІЛ 2. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗАГАЛЬНОЇ ТА СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	29
2.1. Фіскальна роль загальної та спрощеної систем оподаткування.....	29
2.2. Регулювальний вплив загальної та спрощеної систем оподаткування.....	41
2.3. Обґрунтування вибору системи оподаткування для суб'єкта підприємницької діяльності	49
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДСИЛЕННЯ ПЕРЕВАГ ТА УСУНЕННЯ НЕДОЛІКІВ ЗАГАЛЬНОЇ ТА СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ	56
3.1. Узагальнення переваг та недоліків загальної та спрощеної системи оподаткування в Україні	56
3.2. Шляхи підвищення синергетичного ефекту загальної та спрощеної системи оподаткування в Україні	64
ВИСНОВКИ	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	74
ДОДАТКИ	811

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВВП - валовий внутрішній продукт

ЄС - Європейський Союз

ЄСВ - єдиний соціальний внесок

ЗСО - загальна система оподаткування

ІТ-технології - інформаційні технології

ПКУ - Податковий кодекс України

ППП - Податок на прибуток підприємств

ПДФО - податок на доходи фізичних осіб

СМБ - суб'єкт малого бізнесу

СМСБ - суб'єкти малого та середнього бізнесу

ССО - спрощена система оподаткування

ФОП - фізична особа-підприємець

ВСТУП

Актуальність теми. Внаслідок повномасштабного вторгнення рф, в Україні почалась гостра економічна криза. Для забезпечення життєдіяльності держави необхідне ефективне та оптимальне використання податкових ресурсів.

Наразі податкова система України зазнає нищівного впливу внаслідок воєнних дій на території України, що створює перешкоди для підприємництва, інвестицій, конкуренції та інновацій.

В теперішніх умовах вибір системи оподаткування є важливим рішенням для суб'єкта підприємницької діяльності, адже воно має прямий вплив на його фінансові результати. Обираючи систему оподаткування необхідно враховувати всі чинники, які можуть вплинути на діяльність підприємства, такі як вид діяльності, обсяги доходів, залучення працівників, конкурентна ситуація на ринку, заплановані інвестиції та зміни в законодавстві.

Спрощена система оподаткування має своїх прихильників та противників, які висувають різні аргументи щодо її впливу на економіку, бюджет, соціальну сферу та податкову культуру. Загальна та спрощена система оподаткування постійно зазнають змін та модернізації, які вимагають аналізу та оцінки їх наслідків та ефективності.

Порівняльний аналіз переваг та недоліків загальної та спрощеної системи оподаткування допоможе визначити оптимальні напрями податкової реформи в Україні, яка б враховувала інтереси всіх суб'єктів податкових відносин.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Переваги та недоліки спрощеної та загальної систем оподаткування в українській науковій спільноті досліджували: А. Ю. Порошко, А. Хомутенко, Г. Шевченко та багато інших. Проблематика переваг та недоліків загальної та спрощеної систем оподаткування є складною та багатогранною. Вона висвітлюється у фаховій літературі з різних точок зору.

Метою дослідження є виявлення переваг та недоліків загальної та спрощеної системи оподаткування, розробка пропозицій з їх удосконалення.

Для досягнення мети дослідження було поставлено такі завдання:

- 1) обґрунтувати необхідність застосування загальної та спрощеної систем оподаткування;
- 2) визначити законодавчу основу правового регулювання загальної та спрощеної систем оподаткування;
- 3) висвітлити проблематику переваг та недоліків загальної та спрощеної систем оподаткування у фаховій літературі;
- 4) визначити фіскальну роль загальної та спрощеної систем оподаткування;
- 5) охарактеризувати регулювальний вплив загальної та спрощеної систем оподаткування;
- 6) обґрунтувати вибір системи оподаткування для суб'єкта підприємницької діяльності;
- 7) узагальнити переваги та недоліки загальної та спрощеної системи оподаткування в Україні;
- 8) визначити й описати шляхи підвищення синергетичного ефекту загальної та спрощеної системи оподаткування в Україні.

Об'єктом дослідження є загальна та спрощена системи оподаткування в Україні.

Предметом дослідження є переваги та недоліки загальної та спрощеної систем оподаткування в Україні.

Методи дослідження. У ході написання кваліфікаційної роботи було використано такі наукові методи дослідження:

Аналіз - це метод дослідження, який полягає у вивченні та розчленуванні об'єкта дослідження на складові частини з метою виявлення їхньої сутності та взаємозв'язків. У кваліфікаційній роботі аналіз використовується для визначення регулювального впливу загальної та спрощеної систем оподаткування в Україні, а також для аналізу переваг та недоліків цих систем.

Синтез - це метод дослідження, який полягає у поєднанні окремих частин об'єкта дослідження в єдине ціле. У кваліфікаційній роботі синтез

використовується для формування загального висновку про переваги та недоліки загальної та спрощеної систем оподаткування в Україні.

Порівняння - це метод дослідження, який полягає у зіставленні двох або більше об'єктів дослідження з метою виявлення їхніх відмінностей та подібностей. У кваліфікаційній роботі порівняння використовується для порівняння загальної та спрощеної систем оподаткування в Україні з точки зору переваг та недоліків.

Історичний метод - це метод дослідження, який полягає у вивченні історичного розвитку об'єкта дослідження. У кваліфікаційній роботі історичний метод використаний для вивчення історичного розвитку загальної та спрощеної систем оподаткування в Україні.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Теоретична значущість отриманих результатів полягає у систематизації переваг та недоліків загальної та спрощеної систем оподаткування.

Результати дослідження можуть розширити теоретичний апарат, враховуючи практичний досвід різних країн у впровадженні податкових систем.

Отримані результати можуть стати основою для подальших досліджень та вдосконалення податкової системи в Україні або інших країнах. Вони сприятимуть формуванню наукових концепцій та стратегій в галузі податкового регулювання, а також допоможуть розробити рекомендації для вдосконалення сучасних систем оподаткування з метою забезпечення економічної стабільності та стимулювання підприємництва.

Результати дослідження можуть бути використані як методичний матеріал для викладання курсів, пов'язаних із податковою політикою та фінансовою аналітикою. Вони дозволять студентам та викладачам здобути більш глибоке розуміння переваг і недоліків різних систем оподаткування, розвивати навички аналізу та оцінки ефективності різних видів податкової політики. Результати дослідження можуть бути використані для вироблення стратегій управління податками на рівні держави або підприємства. Вони дозволять приймати більш обґрунтовані рішення щодо вибору оптимальної податкової системи, що враховуватиме специфіку конкретного контексту та завдань.

Отримані результати можуть служити основою для створення методичних матеріалів для професійної підготовки економістів, фінансистів та податкових експертів. Аналітичний підхід та методичні висновки роботи можуть допомогти в удосконаленні методів вивчення податкових систем, а також в розробці інноваційних підходів до вирішення проблем в галузі оподаткування. Отримані результати можуть послужити інструментом для розробки та вдосконалення податкового законодавства та політики. Враховуючи практичну придатність отриманих даних, влада може спрямовувати зусилля на впровадження оптимальних податкових рішень, сприяючи ефективному функціонуванню економічних суб'єктів та забезпечуючи стабільність фінансової системи.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною основою дослідження є наукові праці вітчизняних вчених. Це здебільшого статті, а також дисертації (дві) та кваліфікаційні роботи (одна). Окрім того, під час написання кваліфікаційної роботи використовувалися як чинні нормативно-правові акти, так і ті, що втратили чинність (для відображення хронології зміни правового регулювання системи оподаткування).

Список використаних джерел було оформлено у міжнародному стилі цитування APA. Розташування наукових джерел – за алфавітом, нормативно-правові акти та електронні ресурси – окремо.

Апробація матеріалів кваліфікаційної магістерської роботи. Участь у IV Всеукраїнській студентській науковій конференції «Розвиток сучасної науки: актуальні питання теорії та практики», написання тез за темою: «Загальна та спрощена системи оподаткування: переваги та недоліки для держави та бізнесу».

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів (перший та другий розділи містять по три підрозділи, третій розділ складається із двох підрозділів), висновків, списку використаних джерел (62 найменування) та додатки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАГАЛЬНОЇ ТА СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ

1.1. Необхідність застосування загальної та спрощеної системи оподаткування

Загальна та спрощена системи оподаткування в Україні є основою податкового регулювання діяльності фізичних осіб-підприємців. Кожна з цих систем має свої переваги та недоліки.

Приймак С. В. стверджує, що підприємець повинен враховувати безліч чинників, приймаючи рішення про вибір системи оподаткування. Він наголошує на тому, що серед цих чинників найважливіше місце посідає рентабельність здійснення тих чи інших видів підприємницької діяльності [36].

М. П. Панасовський зазначає, що необхідність застосування загальної та спрощеної систем оподаткування обумовлена рядом факторів, спрямованих на забезпечення ефективності, прозорості та справедливості в області оподаткування [32].

Вибір форми оподаткування суб'єкт господарської діяльності обирає сам, при цьому має керуватися не тільки економічним розрахунком, але і видом діяльності, яку він виконує [44].

Адже загальна система оподаткування забезпечує прозорість та справедливість в установленні податкових ставок для різних груп платників, що сприяє розподілу податкового навантаження відповідно до можливостей та доходів, що визначається як справедливий підхід до формування бюджету та фінансового забезпечення суспільних потреб.

Тобто загальна система оподаткування забезпечує справедливий розподіл податкового навантаження між усіма платниками податків, незалежно від їх розміру. Це досягається за рахунок того, що податки на загальній системі оподаткування нараховуються з усіх доходів підприємства, незалежно від їх розміру та джерела походження.

Окрім цього, загальна система оподаткування також стимулює підприємницьку діяльність, оскільки дозволяє відраховувати витрати, пов'язані з провадженням господарської діяльності, що дозволяє підприємцям зменшити свої податкові зобов'язання та стимулює їх до більш ефективного використання ресурсів [3].

Додатковою ознакою важливості загальної системи оподаткування є її потенційна роль у стимулюванні економічного зростання. Загальна система може бути спроектована так, щоб привертати інвестиції та підтримувати бізнес-середовище. Встановлення адекватних податкових ставок для корпорацій та підприємств може стимулювати їхню діяльність та залучати нові інвестиції [4].

Важливо враховувати роль загальної системи оподаткування у забезпеченні сталого розвитку, тому що можливість ефективного збору податків від осіб із високими доходами дозволяє державі мобілізувати фінансові ресурси для реалізації соціальних програм та проектів, спрямованих на зменшення бідності та підтримку вразливих груп населення.

Як наголошують В. Ю. Онісіфорова та В. К. Сідельнікова, спрощена система оподаткування сприяє розвитку малого бізнесу, зменшуючи фінансові обтяження для малих підприємств і підприємців, що призводить до збільшення кількості робочих місць та стимулювання підприємницької активності, що є ключовим для економічного зростання [31]. Це досягається за рахунок того, що спрощена система оподаткування передбачає спрощення розрахунку податкових зобов'язань, зниження кількості звітів та ризику податкових перевірок. Це дозволяє підприємцям зосередитися на провадженні господарської діяльності та не витрачати час та ресурси на виконання податкових обов'язків.

Однією з важливих переваг спрощеної системи є також зменшення адміністративних обов'язків для платників податків, що сприяє підтримці їхньої конкурентоспроможності та створенню сприятливого середовища для бізнесу [54].

Також важливо перевагою спрощеної системи є підвищення дотримання податкового законодавства. Зменшення складності та непрозорості в податкових

вимогах може зробити систему більш зрозумілою для громадян та підприємств, що в свою чергу зменшує ймовірність податкових порушень.

Крім того, спрощена система оподаткування є більш простою та зручною в порівнянні з загальною системою оподаткування. Вона передбачає менш складний розрахунок податкових зобов'язань та подання меншої кількості звітів.

В контексті спрощеної системи оподаткування, важливим є також її вплив на зниження податкового тягаря для окремих груп населення. Зменшення податкового обов'язку для осіб із низькими та середніми доходами може поліпшити їхні фінансові можливості та сприяти соціальній справедливості [11].

Спрощена система оподаткування може допомогти стимулювати інновації та підприємництво. Зменшення адміністративного тягаря для малих підприємств сприяє їхньому розвитку та внесенню новаторських рішень на ринок. Це може мати додатковий позитивний ефект на розвиток технологій та підвищення конкурентоспроможності країни в глобальному ринковому середовищі.

Крім того, у випадку спрощеної системи важливим є збереження стимулів до дотримання податкових обов'язків. Забезпечення чітких та прозорих правил, а також справедливого розподілу податкового тягаря, може підтримувати високий рівень віри громадян у систему та їх бажання сплачувати податки.

З іншого боку, спрощена система може відігравати ключову роль у створенні стартап-екосистем та підтримці інновацій. Зменшення адміністративних бар'єрів для нових підприємств дозволяє швидше запускати та розвивати бізнес-проекти, що особливо важливо в контексті сучасного швидкого технологічного розвитку.

У додаток до зазначених переваг, слід звернутися до впливу податкової політики на інвестиційний клімат та здатність країни залучати капітал. Загальна система оподаткування є сприятливою для інвесторів, тому що можна прозоро визначити обов'язковості та очікувані податкові обтяження, що допомагає у створенні стабільності та впевненості в діловому середовищі.

Важливим моментом є також постійна оцінка ефективності систем оподаткування та їхньої здатності адаптуватися до змін в економічному середовищі. Регулярні оновлення та реформи можуть бути необхідними для того, щоб система

відповідала сучасним викликам і допомагала досягти стратегічних економічних цілей.

На мою думку, вибір між загальною та спрощеною системами оподаткування залежить від конкретних умов діяльності ФОП. До прикладу, якщо ФОП здійснює діяльність, яка підлягає оподаткуванню ПДВ, а його витрати перевищують 50% доходу, то для нього більш вигідною буде загальна система оподаткування. Якщо ж ФОП здійснює діяльність, яка не підлягає оподаткуванню ПДВ, а його витрати не перевищують 50% доходу, то для нього більш вигідною буде спрощена система оподаткування.

При виборі системи оподаткування ФОП необхідно проаналізувати всі переваги та недоліки кожної з них. Для цього необхідно враховувати такі фактори як вид діяльності, яку здійснює ФОП, адже деякі види діяльності можуть здійснюватися тільки на загальній системі оподаткування (наприклад, діяльність у сфері освіти, охорони здоров'я, культури та мистецтва, а також діяльність щодо надання фінансових послуг); розмір доходу ФОП; розмір витрат ФОП [1].

Орім цього, при виборі системи оподаткування ФОП необхідно враховувати також:

Ступінь ризику, пов'язаного з провадженням господарської діяльності. Загальна система оподаткування передбачає більш високий ризик податкових перевірок у порівнянні зі спрощеною системою оподаткування.

Плани розвитку підприємницької діяльності. Якщо ФОП планує розширювати свою діяльність і збільшувати обсяги доходів, то для нього більш вигідною буде загальна система оподаткування [7].

Таким чином, вибір між загальною та спрощеною системами оподаткування є непростим завданням, яке вимагає ретельного аналізу всіх факторів, що впливають на діяльність ФОП.

Узгоджене та ретельно впроваджене поєднання загальної та спрощеної систем оподаткування сприяє забезпеченню фінансової стабільності, розвитку бізнесу та соціальної справедливості, що є важливими ознаками будь-якої функціонуючої економічної системи [54].

Звідси випливає висновок, що впровадження оптимальної комбінації загальної та спрощеної систем оподаткування може сприяти розвитку економіки, соціальній справедливості та сталому розвитку суспільства. Важливо враховувати конкретні особливості країни та визначати податкову політику відповідно до її потреб і ресурсів.

Крім того, обидві системи оподаткування можуть бути важливим інструментом для реалізації соціально-економічних цілей.

Отже, загальна та спрощена системи оподаткування є складними інструментами, які взаємодіють з багатьма аспектами економіки та суспільства, і їхня ефективність залежить від балансу між фінансовими потребами держави, підтримкою підприємництва та задоволенням соціальних потреб громадян.

1.2. Нормативно-правове регламентування загальної та спрощеної систем оподаткування в Україні

Нормативно-правове регулювання систем оподаткування є головною складовою податкової політики країни. У зв'язку з економічним розвитком та змінами в умовах підприємницької діяльності, виникає необхідність регламентації різних видів оподаткування.

Загалом системи оподаткування для середніх та малих підприємств відповідно до Податкового кодексу України представлені двома формами: загальною або спрощеною.

Загальна система оподаткування в Україні базується на складній системі податків, які включають податок на прибуток підприємств, податок на додану вартість, акцизний податок тощо. Ця система спрямована на максимальний збір коштів до бюджету для забезпечення потреб держави та реалізації соціальних програм.

Спрощена система оподаткування призначена для полегшення податкового тягара на малих підприємців та самозайнятих осіб. Вона передбачає спрощений порядок розрахунку та сплати податків, що дозволяє зменшити адміністративні та фінансові витрати для цієї категорії платників. Спрощена система оподаткування для СМСБ є вирішальною перевагою в адаптації до світових криз, в умовах яких намагається функціонувати українська економіка, фінансова система та суб'єкти господарювання [39].

Обидві ці системи регулюються Податковим кодексом України. Податковий кодекс України регулює загальну та спрощену систему оподаткування в розділі XIV «Спеціальні податкові режими» [57].

Загальна система оподаткування передбачає сплату податків та зборів, встановлених Кодексом, відповідно до загальних правил та норм. Спрощена система оподаткування, обліку та звітності (єдиний податок) є альтернативною системою оподаткування, яка надає певні пільги та спрощення для суб'єктів господарювання, які відповідають встановленим критеріям та обмеженням.

Спрощена система оподаткування має чотири групи платників єдиного податку, які відрізняються за видами діяльності, обсягами доходів, ставками оподаткування та іншими особливостями. Платники єдиного податку першої - третьої груп можуть бути юридичними та фізичними особами - підприємцями, а платники єдиного податку четвертої групи - юридичними особами та фізичними особами - підприємцями, які займаються сільськогосподарською діяльністю.

Платники ЄП самостійно обирають спрощену систему оподаткування шляхом подання заяви про застосування спрощеної системи оподаткування до контролюючого органу. При цьому платники єдиного податку третьої групи можуть обрати одну з трьох ставок оподаткування: 2 (впровадили під час воєнного стану, але скасували 01.08.2023 року), 3 або 5 відсотків доходу. Платники єдиного податку також можуть відмовитися від спрощеної системи оподаткування шляхом подання заяви про відмову від спрощеної системи оподаткування до контролюючого органу.

Податковий кодекс України визначає загальні правила для обчислення податків та обов'язкових платежів. Наприклад, податок на прибуток підприємств, що є основним елементом загальної системи оподаткування, регулюється Кодексом, визначаючи ставки та особливості оподаткування різних видів прибутку.

Загальна система оподаткування може включати заходи, спрямовані на стимулювання корпоративної відповідальності. Підприємства, що здійснюють благодійні внески або інші соціальні ініціативи, можуть мати певні податкові переваги [17].

Доказом цьому є зменшення податкових обов'язків для компаній, що активно залучаються у благодійну діяльність або реалізують програми соціальної відповідальності.

ПКУ також враховує важливий момент – боротьбу з тіньовою економікою та уникненням податкових обов'язків. Відповідно до норм Кодексу, встановлені процедури та санкції для виявлення та покарання порушень податкового законодавства.

Наприклад, ведення обов'язкової електронної звітності для підприємств сприяє зменшенню можливостей ухилення від оподаткування та забезпечує більшу прозорість у фінансових операціях.

ПКУ передбачає конкретні положення для спрощеної системи оподаткування, що враховують особливості малого бізнесу. Під такими особливостями маються на увазі певні обмеження щодо об'єктів оподаткування та облікових зобов'язань.

Податковий Кодекс може передбачати податкові пільги та стимули для суб'єктів спрощеної системи з метою сприяння їхньому розвитку та стимулювання підприємницької активності.

До прикладу, зменшення ставок податку на прибуток для суб'єктів малого підприємництва, які обирають спрощену систему оподаткування, може служити стимулом для розширення малого бізнесу та залучення нових гравців на ринок.

Податковий Кодекс також передбачає стимули для компаній, які інвестують у науково-дослідну діяльність чи розвиток нових технологій. Знижені податкові ставки або податкові кредити можуть бути надані підприємствам, що активно залучаються у сфері інновацій.

Також в рамках спрощеної системи оподаткування можуть бути визначені спеціальні податкові заохочення для підприємств, що використовують екологічно чисті технології чи здійснюють виробництво, спрямоване на зменшення викидів.

Підтвердженням цьому є надання податкових пільг для підприємств, які інвестують у використання відновлюваних джерел енергії або впровадження енергоефективних технологій.

Таким чином, Податковий Кодекс України визначає ключові параметри та правила для обох систем оподаткування, регулюючи їх функціонування та сприяючи досягненню різних економічних та соціальних цілей [10].

Норми Кодексу враховують виклики та потреби як загальних, так і спрощених систем, щоб забезпечити ефективність та справедливість в податковій системі України.

Наступним нормативно-правовим актом, що регламентує оподаткування за спрощеною та загальними системами є Указ Президента «Про державну підтримку малого підприємництва» від 12.05.1998 р.

Указ Президента «Про державну підтримку малого підприємництва» (далі – Указ) є нормативно-правовим актом, який визначає правові, економічні та соціальні засади державної підтримки малого підприємництва в Україні [56].

В Указі визначені такі основні завдання державної підтримки малого підприємництва:

- Створення сприятливих умов для розвитку малого підприємництва.
- Стимулювання створення нових робочих місць.
- Забезпечення конкурентоспроможності малого підприємництва.
- Захист прав та інтересів суб'єктів малого підприємництва.

В Указі передбачено низку заходів державної підтримки малого підприємництва, у тому числі:

- Фінансова підтримка.
- Надання пільг та звільнень від сплати податків і зборів.
- Забезпечення доступу до ресурсів і послуг.
- Розвиток підприємницької інфраструктури.
- Просвітницька та інформаційна діяльність.

У контексті теми дослідження, найбільш важливими є положення Указу, які регулюють загальну та спрощену системи оподаткування.

Нормативно-правовий акт передбачає, що суб'єкти малого підприємництва, які перебувають на спрощеній системі оподаткування, звільняються від сплати ПДВ.

Указ Президента «Про державну підтримку малого підприємництва» є важливим нормативно-правовим актом, який регулює загальну та спрощену системи оподаткування в Україні. Він сприяє для розвитку суб'єктів малого підприємництва та стимулює створення нових робочих місць[60].

Щоб якнайповніше проаналізувати особливості нормативно-правового регулювання обох цих систем пропонуємо скористатися хронологічним підходом і звернутися до усіх нормативно-правових актів, що регулювали загальну та спрощену системи оподаткування. ЗУ «Про оподаткування прибутку підприємств», ЗУ «Про податок на додану вартість» та ЗУ «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів» (наразі вони втратили чинність).

Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» (далі - Закон) був нормативно-правовим актом, який регулював оподаткування прибутку підприємств в Україні [58].

Закон передбачав, що об'єктом оподаткування є прибуток, який визначається як різниця між доходами та витратами платника податку.

ФОП можуть обирати або загальну, або спрощену системи оподаткування в Україні, що виступає провідним інструментом фіскальної підтримки малого підприємництва [49]. На спрощеній системі оподаткування фізичні особи-підприємці та юридичні особи сплачують єдиний податок. Єдиний податок є одним із бюджетоутворюючих податків для місцевих бюджетів України, що в умовах системних реформ, спрямованих на децентралізацію, є ключовим інструментом [40]. Ставки єдиного податку для них залежать від групи платника та виду діяльності.

Платники 1-ї групи:

- 1) фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню;
- 2) станом на 2023 рік єдиний податок становить до 10% прожиткового мінімуму для працездатних осіб (268,4 грн. на місяць).

Платники 2-ї групи:

- 1) підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню,

виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства;

- 2) єдиний податок складає 20% мінімальної заробітної плати, тобто станом на 01.01.2023р. – 1340 грн. на місяць.

Платники 3-ї групи:

- 1) фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, не обмежена та юридичні особи суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми;
- 2) єдиний податок – 5% або 3%, у разі сплати ПДВ.

Платники 4-ї групи:

- 1) сільсько-господарські товаровиробники: юридичні особи незалежно від організаційно-правової форми та фізичні особи - підприємці, які провадять діяльність виключно в межах фермерського господарства, зареєстрованого відповідно до Закону "Про фермерське господарство";
- 2) річний дохід для юридичних осіб – частка с/г товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75%;
- 3) розмір ставок податку з 1 га с/г угідь та/або земель водного фонду залежить від категорії (типу) земель, їх розташування.

Форму оподаткування ФОП обирає самостійно, при цьому має керуватися не тільки економічним розрахунком, але і видом діяльності, яку він виконує [42].

Кількість ФОП, які застосовують спрощену систему оподаткування, станом на 01.06.2023 становить 1517,3 тис. осіб. (див. рис. 1.1). Як ми бачимо, то мікро та малий бізнес намагається відновитися після початку повномасштабної війни. На мою думку, це все через те, що певна частина підприємців користуються наданими державою преференціями.

Ще однією з характеристик платників єдиного податку є дотримання граничного обсягу доходу. В табл. 1.1 видно, що граничний обсяг доходу за 2021–2023 р.р. поступово збільшується, що призводить до заохочення працювати на спрощеній системі.

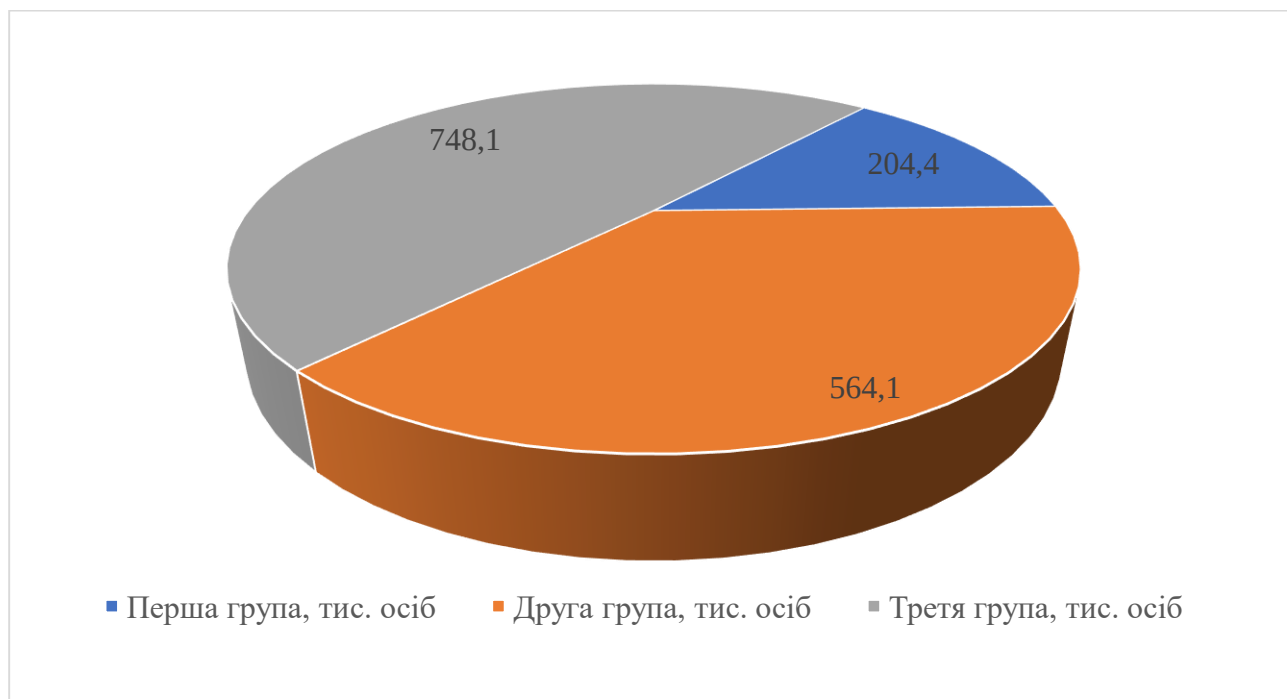

Рисунок 1.1 – Структура ФОП, які застосовують спрощену систему оподаткування, станом на 01.06.2023 рік

Джерело: розроблено автором на основі [61]

Таблиця 1.1 – Зміна граничного обсягу доходу ФОП за 2021–2023 р.р.

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Граничний дохід першої групи, грн	1 002 000	1 085 500	1 118 900
Граничний дохід другої групи, грн	5 004 000	5 421 000	5 587 800
Граничний дохід третьої групи, грн	7 002 000	7 585 500	7 818 900

Джерело: розроблено автором на основі [61]

Загальна система оподаткування є основною системою оподаткування підприємств в Україні [15].

На загальній системі оподаткування платник податку має право на відрахування витрат, пов'язаних з провадженням господарської діяльності. Це дозволяє йому зменшити свої податкові зобов'язання.

Однак, відрахування витрат вимагає від платника податку ведення складного бухгалтерського обліку та подання значної кількості звітів до податкових органів.

Спрощена система оподаткування дозволяє платнику податку уникнути ведення складного бухгалтерського обліку та подання значної кількості звітів до податкових органів.

Однак, на спрощеній системі оподаткування платник податку не має права на відрахування витрат. Це означає, що він повинен сплатити єдиний податок від загального доходу, отриманого за звітний період.

Утрати бюджету від недонадходження податку на прибуток підприємств можуть компенсуватися за рахунок інших джерел, таких як підвищення інших податків і зборів, або за рахунок зниження державних витрат.

Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» передбачає різні правила оподаткування прибутку підприємств в залежності від того, перебувають вони на загальній чи спрощеній системах оподаткування [58].

Загальна система оподаткування є більш складною, але дозволяє платнику податку зменшити свої податкові зобов'язання за рахунок відрахування витрат.

Спрощена система оподаткування є більш простою, але не дозволяє платнику податку відраховувати витрати.

Спрощена система оподаткування може мати негативні наслідки для бюджету держави, але вона також може сприяти розвитку малого підприємництва.

Закон України «Про податок на додану вартість» (далі - Закон) був нормативно-правовим актом, який регулює оподаткування податком на додану вартість (ПДВ) в Україні [59].

Закон передбачав, що усі суб'єкти господарювання, які здійснюють постачання товарів, робіт і послуг, є платниками ПДВ.

Податок на додану вартість стягується на всіх етапах виробництва та продажу товарів. Він додається до вартості товару, як надбавка, і повністю сплачується кінцевим споживачем [46].

Однак, Закон також передбачав низку винятків із цього правила.

Так, від сплати ПДВ звільняються суб'єкти господарювання, які здійснюють такі види діяльності:

- Здійснення операцій з постачання товарів, робіт і послуг, які не підлягають оподаткуванню ПДВ.
- Здійснення операцій з постачання товарів, робіт і послуг, які звільняються від оподаткування ПДВ.

Закон передбачав, що суб'єкти господарювання, які перебувають на спрощеній системі оподаткування, звільняються від сплати ПДВ.

Це звільнення поширюється на всі види діяльності, які здійснюють суб'єкти господарювання, які перебувають на спрощеній системі оподаткування.

У контексті загальної системи оподаткування, звільнення від сплати ПДВ для суб'єктів господарювання, які здійснюють операції з постачання товарів, робіт і послуг, які не підлягають оподаткуванню ПДВ, є логічним.

Такі операції, як правило, не створюють доданої вартості в Україні, тому не є об'єктом оподаткування ПДВ.

Звільнення від сплати ПДВ для суб'єктів господарювання, які здійснюють операції з постачання товарів, робіт і послуг, які звільняються від оподаткування ПДВ, також є логічним.

Такі операції, як правило, мали соціальне значення або спрямовані на підтримку розвитку економіки, тому звільняються від оподаткування ПДВ.

У контексті спрощеної системи оподаткування, звільнення від сплати ПДВ для суб'єктів господарювання, які перебували на спрощеній системі оподаткування, було важливим стимулом для розвитку малого підприємництва.

Сплачуючи ПДВ, суб'єкти господарювання, які перебували на загальній системі оподаткування, несли додаткові витрати, які могли негативно позначитися на їх конкурентоспроможності.

Звільнення від сплати ПДВ для суб'єктів господарювання, які перебувають на спрощеній системі оподаткування, дозволяє їм знизити свої витрати та підвищити свою конкурентоспроможність.

Слід зазначити, що звільнення від сплати ПДВ може мати негативні наслідки для бюджету держави. Адже втрати бюджету від ненадходження ПДВ можуть

компенсуватися за рахунок інших джерел, таких як підвищення інших податків і зборів, або за рахунок зниження державних витрат. Однак, такі заходи можуть мати негативний вплив на економіку в цілому.

Закон України «Про податок на додану вартість» передбачає низку винятків з обов'язку сплати ПДВ для суб'єктів господарювання, які перебувають на загальній та спрощеній системах оподаткування [59].

Важливо зазначити, що у сучасних умовах ефективне нормативно-правове регулювання систем оподаткування в Україні вимагає постійного оновлення та вдосконалення. Зокрема, важливо враховувати міжнародні стандарти та кращі практики у сфері оподаткування для підвищення конкурентоспроможності країни на світовому ринку.

Отже, нормативно-правове регулювання загальної та спрощеної систем оподаткування в Україні визначає стратегічні напрями податкової політики та впливає на розвиток бізнес-середовища. Зі здобуттям незалежності ми відбувалась стійка трансформація нормативно-правового регулювання оподаткування за загальною та спрощеною системами. Наразі основою нормативно-правового регулювання цих систем оподаткування є ПКУ. Я вважаю, що послідовне удосконалення правового регулювання цих систем дозволить підтримувати економічний розвиток, сприяти підприємництву та забезпечувати ефективне функціонування бюджету країни.

1.3. Висвітлення проблематики переваг та недоліків загальної та спрощеної систем оподаткування у фаховій літературі

Одним із основних елементів податкової системи будь-якої держави є система оподаткування суб'єктів господарювання. Вона визначає механізм розподілу податкового тягаря між суб'єктами господарювання та державою.

Переваги та недоліки спрощеної та загальної систем оподаткування в українській науковій спільноті досліджували: А. Ю. Породко, А. Хомутенко, Г. Шевченко та багато інших.

Проблематика переваг та недоліків загальної та спрощеної систем оподаткування є складною та багатогранною. Вона висвітлюється у фаховій літературі з різних точок зору.

Однією з основних тем, що розглядається у фаховій літературі, є фінансова ефективність систем оподаткування. Загальна система оподаткування дозволяє державі отримувати значні надходження до бюджету. Однак, спрощена система оподаткування може призвести до зменшення надходжень до бюджету [45].

Іншою важливою темою є простота та ефективність систем оподаткування. Загальна система оподаткування є більш складною, ніж спрощена система оподаткування. Вона вимагає від платників податків ведення складного бухгалтерського обліку та подання звітності. Спрощена система оподаткування є більш простою, але вона може бути менш ефективною для суб'єктів господарювання з великими доходами.

Ще однією важливою темою є справедливість систем оподаткування. Загальна система оподаткування передбачає, що платники податків сплачують податки пропорційно своїм доходам [34].

У фаховій літературі є різні думки щодо переваг та недоліків загальної та спрощеної систем оподаткування.

Деякі автори вважають, що загальна система оподаткування є більш вигідною для держави. Вони аргументують це тим, що загальна система оподаткування

дозволяє державі отримувати значні надходження до бюджету, що є важливим для економічного розвитку країни.

Інші автори вважають, що спрощена система оподаткування є більш вигідною для суб'єктів господарювання з невеликими доходами. Вони аргументують це тим, що спрощена система оподаткування є більш простою та не вимагає від платників податків ведення складного бухгалтерського обліку та подання звітності [35].

Ще інші автори вважають, що загальна система оподаткування є більш справедливою для суб'єктів господарювання з різними видами діяльності. Вони аргументують це тим, що загальна система оподаткування передбачає, що платники податків сплачують податки пропорційно своїм доходам.

Загалом, у фаховій літературі немає однозначної думки щодо переваг та недоліків загальної та спрощеної систем оподаткування. Ця проблематика є складною та вимагає подальшого дослідження.

Загальна та спрощена системи оподаткування мають як свої переваги, так і недоліки. Вибір системи оподаткування залежить від конкретних обставин та потреб суб'єкта господарювання. Одні з таких зазначені в табл. 1.2.

Загальна система оподаткування є більш ефективною для держави та дозволяє суб'єктам господарювання самостійно визначати розміри своїх податкових зобов'язань. Однак, вона є складною та може бути неефективною для суб'єктів господарювання з невеликими доходами.

Спрощена система оподаткування є більш простою та ефективною для суб'єктів господарювання з невеликими доходами. Однак, вона є менш ефективною для держави та може бути несправедливою для суб'єктів господарювання з різними видами діяльності або з високими доходами [29].

До вагомих недоліків застосування спрощеної системи оподаткування можна віднести такі обставини:

Обмеження за обсягом діяльності (розмір виручки) таких суб'єктів. Це означає, що суб'єкти спрощеної системи оподаткування не можуть розвиватися та збільшувати свій обсяг діяльності, оскільки в такому випадку вони втрачають право перебувати на цій системі оподаткування.

Сума єдиного податку підприємцями сплачується авансом за звітний період, проте при цьому не враховується, чи буде фактично отримано дохід від здійснення такої діяльності за звітний період, чи ні. Це означає, що підприємець може сплатити єдиний податок авансом, а потім виявитися, що його дохід за звітний період виявиться нижчим, ніж сума єдиного податку. У такому випадку підприємець втратить частину своїх коштів.

Обмеження в можливості використовувати велику кількість найманих працівників. Це означає, що суб'єкти спрощеної системи оподаткування не можуть створювати великі підприємства з великою кількістю працівників.

Таким чином, спрощена система оподаткування має низку недоліків, які негативно впливають на її ефективність.

Для усунення недоліків спрощеної системи оподаткування необхідно провести зміни у законодавстві та прийняти Податковий кодекс, який містить значні вдосконалення даної системи. Зокрема, необхідно реалізувати такі заходи комплексного реформування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності:

Встановлення «прогресивної» шкали ставок оподаткування для різних обсягів виручки платника єдиного податку. Цей підхід дозволить забезпечити фіскальну справедливість, оскільки особи з вищим рівнем доходів будуть сплачувати більшу суму податкового зобов'язання.

Внесення змін до певних елементів діючої системи спрощеного оподаткування, а саме щодо переліку податків, замість яких сплачується єдиний податок; ставок та граничного обсягу виручки, який дозволяє застосовувати спрощену систему. Цей підхід дозволить зберегти позитивний досвід функціонування спрощеної системи, а також усунути виявлені недоліки і закрити законодавчі «дірки», які використовуються для мінімізації податкових зобов'язань.

Законодавче визначення переліку тих видів діяльності, щодо яких юридичним та фізичним особам дозволено застосовувати спрощену систему оподаткування. Цей підхід дозволить обмежити можливості використання спрощеної системи для мінімізації податкових зобов'язань.

Використання зарубіжного досвіду, зокрема країн Європейського Союзу, де спрощені системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва набули поширення в інших формах державної підтримки. Цей досвід, на нашу думку, є корисним для України з точки зору як методологічних підходів, що застосовуються для оцінки, так і виявлених взаємозв'язків між збільшенням (зменшенням) податкового навантаження та макроекономічними й макрофінансовими показниками. Урахування зарубіжного досвіду сприятиме прийняттю виважених управлінських рішень щодо оподаткування й функціонування податкової системи в Україні [52]. Цей підхід дозволить забезпечити ефективну підтримку малого підприємництва та сприяти його розвитку.

Зазначені заходи дозволять усунути недоліки спрощеної системи оподаткування та зробити її більш справедливою та ефективною.

Загалом, вітчизняні вчені здебільшого сходяться на думці, що загальна та спрощена системи оподаткування мають як свої переваги, так і недоліки.

До переваг загальної системи оподаткування відносять:

Високу фіскальну ефективність. Загальна система оподаткування дозволяє державі отримувати значні надходження до бюджету. Це особливо важливо для України, яка є країною з низьким рівнем податкових надходжень.

Гнучкість. Загальна система оподаткування дозволяє суб'єктам господарювання самостійно визначати розміри своїх податкових зобов'язань, а також використовувати різні податкові пільги та преференції. Це дозволяє суб'єктам господарювання оптимізувати свої податкові зобов'язання та зменшити витрати на оподаткування.

Справедливість. Загальна система оподаткування передбачає, що платники податків сплачують податки пропорційно своїм доходам. Цей принцип відповідає принципу справедливості оподаткування, який є одним із основоположних принципів податкового права.

До недоліків загальної системи оподаткування відносять:

Складність. Загальна система оподаткування є складною та вимагає від платників податків значних витрат на ведення бухгалтерського обліку та подання звітності. Це може бути обтяжливо для суб'єктів господарювання.

Неефективність. Загальна система оподаткування може бути неефективною для суб'єктів господарювання з невеликими доходами. Це пов'язано з тим, що для таких суб'єктів господарювання витрати на ведення бухгалтерського обліку та подання звітності можуть перевищувати суму сплачуваних податків.

Несправедливість. Загальна система оподаткування може бути несправедливою для суб'єктів господарювання з різними видами діяльності. Це пов'язано з тим, що для різних видів діяльності можуть бути встановлені різні ставки податків.

До переваг спрощеної системи оподаткування відносять:

Простота. Спрощена система оподаткування є більш простою, ніж загальна система оподаткування. Вона не вимагає від платників податків ведення складного бухгалтерського обліку та подання звітності. Це полегшує застосування спрощеної системи оподаткування для суб'єктів господарювання, особливо для суб'єктів господарювання з невеликими доходами.

Ефективність. Спрощена система оподаткування може бути ефективною для суб'єктів господарювання з невеликими доходами. Це пов'язано з тим, що для таких суб'єктів господарювання витрати на ведення бухгалтерського обліку та подання звітності можуть бути меншими, ніж сума сплачуваних податків.

До недоліків спрощеної системи оподаткування відносять:

Низька фіскальна ефективність. Спрощена система оподаткування дозволяє державі отримувати менші надходження до бюджету, ніж загальна система оподаткування. Це пов'язано з тим, що ставки податків у спрощеній системі оподаткування є нижчими, ніж ставки податків у загальній системі оподаткування.

Негнучкість. Спрощена система оподаткування не дозволяє суб'єктам господарювання самостійно визначати розміри своїх податкових зобов'язань, а також використовувати різні податкові пільги та преференції. Це може обмежувати

можливості розвитку суб'єктів господарювання, які перебувають на спрощеній системі оподаткування.

Українські вчені також сходяться на думці, що спрощена система оподаткування має важливе значення для розвитку малого та середнього підприємництва. Вона дозволяє таким підприємствам легалізувати свою діяльність та полегшує їхнє оподаткування.

Однак, вчені також відзначають, що спрощена система оподаткування має низку недоліків, які негативно впливають на її ефективність. Зокрема, низька фінансова ефективність спрощеної системи оподаткування може призвести до зменшення надходжень до бюджету, а негнучкість системи може обмежувати розвиток малого та середнього підприємництва.

РОЗДІЛ 2. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗАГАЛЬНОЇ ТА СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

2.1. Фіскальна роль загальної та спрощеної систем оподаткування

Дослідження фіскальної ролі загальної та спрощеної систем оподаткування є вельми актуальним в сучасному економічному контексті. Загальна система оподаткування визначається складністю та різноманіттям правил, що часто вимагає значних адміністративних ресурсів для виконання та дотримання. Така складність може стати обтяжливою для підприємств, особливо для малих та середніх підприємств (МСП), і впливати на їхню конкурентоспроможність та розвиток.

З іншого боку, спрощена система оподаткування пропонує вибірковий підхід, спрямований на зменшення бюрократичних процедур та зниження податкового навантаження для МСП. Це може сприяти стимулюванню підприємницької активності, сприяти зростанню нових бізнесів та забезпечити більший доступ до підприємницької діяльності для нових гравців.

Зростаюча конкуренція на світовому ринку, особливо в умовах цифрової трансформації та глобалізації, підкреслює потребу в ефективних та пристосованих податкових системах. Тому акцент треба робити на малий та середній бізнес, визначений сучасними світовими «тенденціями» стимулюванню реалізації підприємницьких здібностей [43]. Дослідження фіскальної ролі загальної та спрощеної систем оподаткування має важливе значення для розуміння, як ці системи впливають на економічну динаміку, підприємництво та соціальну справедливість.

Огляд фіскальної ролі обох систем оподаткування стає важливим кроком у напрямку формування податкових політик, які сприяють сталому економічному розвитку та конкурентоспроможності підприємств, забезпечуючи при цьому розподіл податкового навантаження у справедливий та ефективний спосіб.

Визначення фіскальної ролі в оподаткуванні є надзвичайно важливим, оскільки фіскальна роль визначає, наскільки ефективно податки забезпечують

надходження до бюджету держави. Фіскальна роль податків може бути різною в різних країнах, залежно від їхніх економічних умов та податкової політики [51].

Податки є одним з основних джерел надходжень до бюджету держави. Вони забезпечують фінансування державних видатків, які необхідні для забезпечення функціонування держави та розвитку економіки.

Таблиця 2.1 – Питома вага єдиного податку серед доходів Зведеного та місцевих бюджетів України за 2019–2023 р.р.

Показники	Роки				
	2019	2020	2021	2022	2023
Єдиний податок, млн. грн.	35270,21	38030,98	46282,4	47226,1	52862,5
Доходи Зведеного бюджету України, млн. грн.	1289849,1	1376673,7	1662242,7	2196273,3	2794537,6
Частка єдиного податку у доходах Зведеного бюджету України, %	2,73	2,76	2,78	2,15	1,89
Доходи місцевих бюджетів України (без урахування міжбюджетних трансфертів), млн. грн	560531,34	471481,87	555076,1	555100,0	625687,6
Частка єдиного податку у доходах місцевих бюджетів України, %	6,29	8,07	8,29	8,32	8,91

Джерело: розроблено автором на основі [61]

Розглянемо питому вагу єдиного податку серед усіх доходів Зведеного та місцевого бюджетів України за 2019–2023 р.р..

У табл. 2.1 можна побачити, що впродовж 2019–2021 рр. питома вага єдиного податку у доходах Зведеного бюджету України мала тенденцію до збільшення, але в 2022 р. та 2023 р. почала знижатись. За 2019–2020 р.р. збільшилась на 0,02% з

2,73% до 2,76%. В 2021 році вона становила 2,78%, що на 0,02% більше порівняно з 2020 р.. В період 2021–2022 р.р. ми бачимо, що вона впала до 2,15%, тобто на 0,63% по порівняно з минулим роком. В 2023 році ця тенденція зберіглась та питома вага єдиного податку вже становила 1,89%, що на 0,26% менше ніж в 2022 р..

Протягом 2019–2023 рр. можна побачити збільшення питомої ваги єдиного податку у доходах місцевих бюджетів України. Так, за 2019–2020 р.р. його питома вага збільшилась на 1,8% з 6,29% до 8,07%, за 2020–2021 р.р. – збільшилась на 0,22 з 5,26% до 8,29%, за 2021–2022 р.р. збільшилась на 0,03%, а 2022 – 2023 р.р. – збільшилась на 0,59%. Загалом протягом 2019–2023 рр. питома вага єдиного податку збільшилась на 2,62%.

Таблиця 2.2 – Динаміка надходжень єдиного податку до місцевих бюджетів у розрізі платників податків за 2018–2021 р.р.

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Єдиний податок, млн. грн.	29564,3	35270,21	38030,98	46282,4
Єдиний податок з фізичних осіб, млн. грн.	19875,6	24952,7	27626,57	34813,2
Частка, %	67,2	70,8	72,6	75,2
Єдиний податок з юридичних осіб, млн. грн.	4416,4	5044,3	5066,25	6175,4
Частка, %	15,0	14,3	13,4	13,3
Єдиний податок з сільськогосподарських товаровиробників (4 група), млн. грн.	5272,2	5273,1	5338,13	5293,8
Частка, %	17,8	14,9	14,0	11,5

Джерело: розроблено автором на основі [61]

В табл. 2.2 ми можемо спостерігати, як поступове збільшення надходження єдиного податку від суб'єктів господарювання. В період за 2018–2021 р.р. єдиний податок з фізичних осіб зростав, так у 2021 році він становив 34813,2 млн. грн., що на 14937,6 млн. грн більше порівняно з 2018 роком. Що стосується єдиного податку з юридичних осіб, то він також має тенденцію до збільшення. Сума надходження

єдиного податку з юридичних осіб у 2021 році становить 6175,4 млн. грн., що на 1759,0 млн. грн. більше порівняно з 2018 роком.

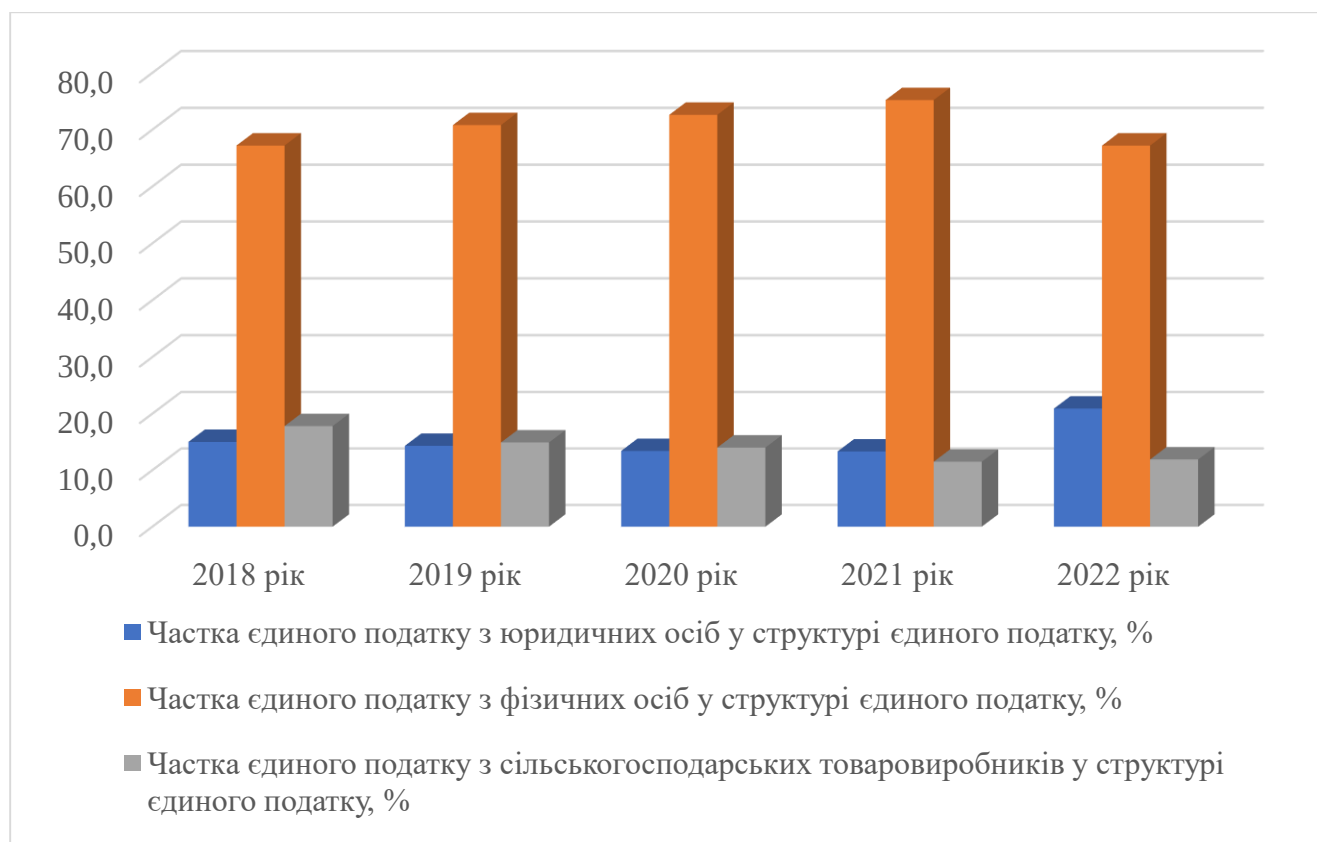

Рисунок 2.1 – Питома вага єдиного податку в розрізі платників податків за 2018–2022 р.р.

Джерело: розроблено автором на основі [61]

На рис. 2.1 видно, що частка єдиного податку від фізичних осіб більша, ніж від юридичних осіб та сільськогосподарських товаровиробників. Загалом частка платників фізичних осіб за період 2018–2021 р.р. знаходиться у межах 67,2–75,2%. Що стосується питомої ваги єдиного податку з юридичних осіб, то вона коливається у межах 13,3–15,0%. Також можна відмити, що частка податку з юридичних осіб з кожним роком зменшується, порівняно з попереднім. Питома вага з сільськогосподарських товаровиробників має таку ж тенденцію до падіння, як і юридичні особи. Загалом, їх середня частка за період 2018–2021 р.р. становила 14,5%.

Таблиця 2.3 – Динаміка та структура податкових надходжень до Державного бюджету України за 2020–2023 роки

Показник	2020		2021		2022		2023	
	Сума, млрд. грн	Ст-ра, %	Сума, млрд. грн	Ст-ра, %	Сума, млрд. грн	Ст-ра, %	Сума, млрд. грн	Ст-ра, %
Непрямі податки:								
ПДВ	400,6	47,1	536,5	48,2	467,1	48,3	522,5	48,5
Акциз	138,3	16,2	172,1	15,4	102,3	10,8	153,4	14,1
Мито	30,2	3,5	33,4	3,0	26,2	2,7	36,6	3,3
Прямі податки:								
ПДФО	117,2	13,8	137,5	12,3	148,4	15,6	172,3	15,9
Податок на прибуток підприємств	108,6	12,8	147,2	13,2	117,1	12,8	139,7	12,9
Рента	57,1	6,6	80,7	7,9	85,3	9,8	57,1	5,3
Усього податкового надходження	852,0	100	1111,0	100	946,4	100	1081,6	100

Джерело: розроблено автором на основі [61]

Тепер проаналізуємо динаміку та структуру податкових надходжень до Державного бюджету.

У табл. 2.2 ми бачимо, що найбільшу частку серед податків становить ПДВ (48,5% у 2023 році), тобто майже половину всіх податкових надходжень. Ми бачимо, що порівняно з 2022 роком Податок на додану вартість у 2023 році збільшився на 55,4 млрд. грн. причинами чого стало зменшення собівартості виготовленої продукції, яка підлягала обкладанню цим податком, збільшення надходжень податку на додану вартість із ввезених товарів, наслідки антикризових заходів Covid-19, скорочення споживчого попиту, закриття кордонів, ситуацій на світових і національному ринках, військових дій та податкових пільг в умовах воєнного стану тощо [38].

Аналіз статистичних даних за 2018–2022 роки щодо справляння податку на додану вартість (див. табл. 2.3), розрахунок вищезазначеного показника дозволили зробити висновок, що фіскальна ефективність ПДВ коливалася до 2021 року. Це означає, що механізм справляння податку був недосконалим, а порівнюючи з

розвиненими країнами, ефективність справляння податку в Україні є нижчою, аніж у країнах ЄС. Підвищення фіскальної ефективності ПДВ у 2021 році вказує на позитивні зміни у механізмі його справляння, але з початком повномасштабного вторгнення ми бачимо що показник впав.

Таблиця 2.4 – Оцінка фіскальної ефективності ПДВ

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Фактичні надходження ПДВ (млрд.грн.)	374,5	378,6	400,6	536,5	467,1
ВВП (млрд.грн.)	3 558,7	3 974,5	4 194,1	5 459,5	5 191,0
Коефіцієнт ефективності ПДВ у ВВП, %	0,10	0,09	0,09	0,10	0,08

Джерело: розроблено автором на основі [61]

Після проведення аналізу оцінки ефективності податкового адміністрування ПДВ (див. табл. 2.4), то можна сказати, що протягом досліджуваного періоду спостерігається недоотримання суми ПДВ (за виключенням 2018 та 2021 року). Найбільший податковий розрив (-76,4999 млн. грн.) зафіксований у 2020 році, а найменший (-47,1098 млн. грн.) – у 2019 році.

Таблиця 2.5 – Оцінка ефективності податкового адміністрування ПДВ

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Планові надходження ПДВ, (млрд.грн.)	364,6	425,8	477,4	532,3
Фактичні надходження ПДВ (млрд. грн.)	374,5	378,6	400,6	536,5
Валовий податковий розрив	+9,9	-47,2	-76,8	+4,2
Коефіцієнт збирання ПДВ	1,02	0,88	0,83	1,01

Джерело: розроблено автором на основі [61]

Фіскальна роль податків у забезпеченні надходжень до бюджету залежить від наступних факторів:

- Структури економіки держави. У країнах з розвинутою економікою, де велика частка ВВП створюється у сфері послуг, фіскальна роль податків на споживання є більшою, ніж у країнах з аграрною економікою, де велика частка ВВП створюється у сфері сільського господарства.
- Рівня економічного розвитку держави. У країнах з низьким рівнем економічного розвитку фіскальна роль прямих податків є меншою, ніж у країнах з високим рівнем економічного розвитку.
- Податкової системи держави. У країнах з прогресивною шкалою оподаткування фіскальна роль податків на доходи є більшою, ніж у країнах з пропорційною або регресивною шкалою оподаткування [5].

Податки можуть використовуватися для стимулювання або стримування розвитку окремих видів економічної діяльності. Наприклад, зниження податків на інвестиції може стимулювати інвестиційну діяльність, а підвищення податків на споживання може стримувати споживання.

Фіскальна роль податків у регулюванні економічної діяльності залежить від таких чинників:

- Статей витрат бюджету. Якщо держава зацікавлена у стимулюванні певного виду економічної діяльності, вона може збільшити видатки на цю діяльність, а також знизити податки, які стосуються цієї діяльності.
- Статей доходів бюджету. Якщо держава зацікавлена в стримуванні певного виду економічної діяльності, вона може збільшити податки, які стосуються цієї діяльності.

Податки можуть використовуватися для перерозподілу суспільного багатства. Наприклад, податки на доходи висококваліфікованих працівників можуть використовуватися для фінансування соціальних програм, які спрямовані на підтримку малозабезпечених верств населення.

Можна стверджувати, що фіскальна роль податків у розподілі суспільного багатства залежить від виду податку (прямі податки, такі як податки на доходи та майно, мають більший вплив на розподіл суспільного багатства, ніж непрямі податки, такі як податки на споживання) та ставки податків, адже чим вищі ставки податків, тим більший вплив вони мають на розподіл суспільного багатства.

Саме тому визначення фіскальної ролі в оподаткуванні дозволяє уряду оптимізувати податкову систему для забезпечення ефективного надходження до бюджету, сформувати податкову політику, яка сприятиме розвитку економіки, а також забезпечити справедливий розподіл суспільного багатства.

Для визначення фіскальної ролі в оподаткуванні необхідно провести аналіз таких факторів:

- 1) Структура економіки держави.
- 2) Рівень економічного розвитку держави.
- 3) Податкова система держави [6].

На основі аналізу цих факторів можна визначити, як податки забезпечують надходження до бюджету держави, впливають на економічну діяльність та розподіл суспільного багатства.

Фіскальна роль податків є важливою для формування громадської думки щодо оподаткування. Якщо громадяни розуміють, як податки забезпечують надходження до бюджету та впливають на економічну діяльність, вони будуть більш схильні підтримувати ефективну податкову систему.

Вона також є важливою для боротьби з корупцією. Якщо податки є ефективними, вони зменшують можливості для корупції в органах державної влади.

Фіскальна роль загальної та спрощеної систем оподаткування проявляється в тому, що вони є джерелом надходжень до бюджету держави.

Фіскальна роль у системах оподаткування визначається рядом низкою критеріїв, які відображають її значущість в економічному контексті. Передусім, оподаткування служить інструментом для збору доходів, необхідних для

фінансування різноманітних програм та ініціатив держави. Ця фіскальна функція є основою для забезпечення фінансової стійкості та функціонування держави.

Важливо враховувати, що податкова політика також впливає на рівень макроекономічної активності. За допомогою податкових заходів може здійснюватися регулювання споживання та інвестицій, що має визначальне значення для економічного розвитку країни. Підвищення чи зниження податкових ставок може впливати на стимулювання або гальмування економічного зростання.

Однак фіскальна роль не обмежується лише економічними ознаками. Вона також передбачає справедливий розподіл податкового навантаження між різними соціальними групами та секторами економіки. Принципи прогресивного оподаткування спрямовані на забезпечення соціальної справедливості та рівної участі у формуванні фінансових ресурсів.

Фіскальна роль також впливає на соціальні та екологічні ознаки.

Загальна система оподаткування є основною системою оподаткування в Україні, і вона забезпечує значну частину надходжень до бюджету.

Фіскальна роль загальної системи оподаткування є визначальною для фінансового функціонування держави та формування доходів для реалізації її різноманітних функцій. Основна мета полягає в ефективному зборі доходів для забезпечення потреб суспільства, включаючи соціальні програми, інфраструктурні проекти, охорону здоров'я, освіти та інші сфери.

Загальна система оподаткування виступає як ключовий інструмент макроекономічної регуляції. Шляхом зміни податкових ставок та політики можна впливати на рівень споживання, інвестицій та економічного зростання. Це важливо для стабілізації економічної активності та забезпечення балансу у фінансовій системі країни.

Фіскальна роль загальної системи оподаткування також визначає принципи справедливості та рівноправ'я в розподілі податкового бремені. Прогресивна система оподаткування, яка передбачає збільшення податкового тягаря для осіб з вищими доходами, спрямована на забезпечення соціальної справедливості та скорочення соціальних нерівностей.

Однак фіскальна роль загальної системи оподаткування може також породжувати виклики. Важливо забезпечити баланс між необхідністю збору доходів та уникненням перенавантаження платників податків, щоб не обмежувати їхню підприємницьку активність та економічний розвиток. Також важливо уникати надмірного адміністративного та фінансового тягаря, який може впливати на бізнес-середовище та конкурентоспроможність економіки.

Отже, фіскальна роль загальної системи оподаткування полягає в забезпеченні фінансової стійкості, макроекономічній регуляції та справедливому розподілі податкового навантаження для досягнення економічної і соціальної стійкості.

Фіскальна роль загальної системи оподаткування у тому, що:

Загальна система оподаткування дозволяє державі отримувати значні надходження до бюджету. Це пов'язано з тим, що загальна система оподаткування застосовується до всіх суб'єктів господарювання, які не перебувають на спрощеній системі оподаткування. До таких суб'єктів господарювання відносяться, як правило, великі та середні підприємства, які мають значні обсяги доходів.

Загальна система оподаткування дозволяє державі регулювати економічну діяльність суб'єктів господарювання. Це пов'язано з тим, що ставки податків у загальній системі оподаткування можуть бути встановлені на різних рівнях для різних видів діяльності. Це дозволяє державі стимулювати розвиток одних видів діяльності та стримувати розвиток інших видів діяльності.

Фіскальна роль спрощеної системи оподаткування виявляється в декількох провідних аспектах, які мають суттєвий вплив на економічний та соціальний контекст. По-перше, вона сприяє полегшенню адміністративного та фінансового тягаря для малих та середніх підприємств (МСП). Зменшення бюрократії та спрощення процедур збору податків сприяють стимулюванню підприємництва та розвитку нових бізнесів.

Крім того, спрощена система оподаткування може мати позитивний ефект на соціальну справедливість. Зазвичай такі системи передбачають зменшене податкове навантаження для осіб з невеликими доходами, що сприяє більш

рівномірному розподілу податкового навантаження. Це особливо актуально в контексті боротьби з соціальною нерівністю та підтримки економічно вразливих груп населення.

З іншого боку, фіскальна роль спрощеної системи оподаткування може бути пов'язана з певними викликами. Зокрема, може виникнути питання щодо ефективності збору доходів для державного бюджету. Недостатність докладної диференціації та вища ступінь спрощення можуть стати чинниками, що обмежують фінансові можливості держави у забезпеченні різних соціальних та інфраструктурних програм.

Загалом, фіскальна роль спрощеної системи оподаткування полягає в балансуванні між стимулюванням підприємництва та забезпеченням фінансової стійкості держави, при цьому враховуючи соціальні ознаки та потреби різних груп населення.

Фіскальна роль спрощеної системи оподаткування проявляється у таких елементах:

Спрощена система оподаткування дозволяє державі отримувати менші надходження до бюджету, ніж загальна система оподаткування. Це пов'язано з тим, що ставки податків у спрощеній системі оподаткування є нижчими, ніж ставки податків у загальній системі оподаткування.

Спрощена система оподаткування дозволяє державі легалізувати діяльність малого та середнього підприємництва. Це пов'язано з тим, що спрощена система оподаткування є більш простою та доступною для малого та середнього підприємництва, ніж загальна система оподаткування.

Отже, загальна система оподаткування визначається своєрідним балансом між збором державних доходів та стимулюванням економічної активності. Її фіскальна роль полягає в наданні фінансових ресурсів для забезпечення соціальних потреб, інфраструктурних проектів та здійснення функцій держави в цілому. Важливо враховувати, що загальна система оподаткування виступає інструментом макроекономічної політики, що може впливати на різні аспекти економіки, включаючи інвестиції, споживання та зайнятість.

З іншого боку, спрощена система оподаткування визначається своєрідними принципами, що спрощують процедури для певних категорій платників податків, зокрема для малих та середніх підприємств. Фіскальна роль спрощеної системи полягає в стимулюванні підприємництва та зниженні адміністративних бар'єрів для цих суб'єктів. Це може сприяти економічному зростанню та розвитку нових бізнесів.

Необхідно підкреслити важливість ретельного розгляду фіскальних ознак обох систем оподаткування. Такий аналіз сприяє кращому розумінню їхньої функціональної ролі в економічному просторі та може вказати на можливі покращення для забезпечення більшої ефективності та справедливості в системах оподаткування.

Загалом, фіскальна роль загальної та спрощеної систем оподаткування є важливою для економіки держави. Загальна система оподаткування забезпечує значну частину надходжень до бюджету, а спрощена система оподаткування дозволяє державі легалізувати діяльність малого та середнього підприємництва.

2.2. Регулювальний вплив загальної та спрощеної систем оподаткування

Загальновідомо, що однією із головних функцій оподаткування є не лише збір коштів для державного бюджету, але й вплив на економічні процеси, визначаючи стимули для підприємництва, розподіл ресурсів та соціально-економічний розвиток.

Загальна система оподаткування є головним інструментом державного регулювання економіки. Вона визначає ставки податків, визначає податкові пільги та збори, створюючи фреймворк для регулювання економічної активності та забезпечення необхідних доходів для фінансування державних програм. Регулювальний вплив загальної системи оподаткування виявляється у здатності балансувати потреби суспільства, ефективно стимулюючи економічний розвиток [9].

Спрощена система оподаткування, з іншого боку, визначається своєрідною регуляторною роллю, спрямованою на стимулювання підприємницької активності в конкретних сегментах економіки. Ця система передбачає зниження адміністративних та фінансових тягарів для малих підприємств, сприяючи їхньому розвитку та конкурентоспроможності. Регулювальний вплив спрощеної системи оподаткування виявляється в здатності стимулювати підприємницьку ініціативу та зменшувати бюрократичні бар'єри для підприємців.

В аналізі регулювального впливу обох систем оподаткування, розглядаються їхні переваги та недоліки, визначається, наскільки вони відповідають потребам економіки та суспільства. Розуміння регулювального характеру оподаткування є важливим для ефективного вирішення економічних завдань та забезпечення стійкого розвитку. У цьому контексті, розділ покликаний докладно проаналізувати, як регулювальний вплив обох систем впливає на економічну динаміку та соціально-економічний прогрес.

Регулювальний вплив загальної та спрощеної систем оподаткування є суттєвим для формування економічної та фінансової політики країни. Обидві

системи мають свої особливості та можуть впливати на різні елементи економіки та суспільства.

Регулювальний вплив обох систем оподаткування займає центральне місце у формуванні економічної та фінансової політики держави. Загальна система оподаткування, яка включає в себе різні податки, ставки та механізми збору, визначає економічний ландшафт країни та сприяє регулюванню бюджетних доходів. Вона є інструментом для балансування соціальних та економічних потреб, забезпечуючи необхідні ресурси для реалізації державних програм.

У контексті загальної системи оподаткування регулювальний вплив виявляється у здатності змінювати податкові ставки та політику залежно від економічних умов та стратегічних завдань держави. За допомогою регулювання податкового навантаження, можна стимулювати чи гальмувати споживання, інвестиції та інші економічні процеси, реагуючи на зміни у макроекономічному середовищі [12].

З іншого боку, спрощена система оподаткування виступає своєрідним інструментом для регулювання підприємницької активності, зокрема в сфері малих та середніх підприємств. Її регулювальний вплив виявляється в спрощенні адміністративних процедур, зменшенні податкового тягаря та створенні сприятливого середовища для розвитку підприємництва. Це може стимулювати нові бізнес-ініціативи та сприяти стабільності для малих підприємств [10].

Обидві системи оподаткування мають свої переваги та недоліки у контексті регулювання економічної активності. Переважання загальної чи спрощеної системи визначається специфікою конкретної країни, її економічним розвитком та соціальними потребами. Регулювальний вплив оподаткування стає ключовим чинником у формуванні стійкої та збалансованої економічної політики держави [20].

Регулювальний вплив визначає ключову роль обох систем оподаткування в адаптації до змін у соціальному та економічному середовищі. Цей вплив надає державі можливість ефективно реагувати на виклики та може виявитися критичним для досягнення різноманітних економічних та соціальних цілей.

У випадку загальної системи оподаткування, регулювальний вплив дозволяє державі гнучко реагувати на зміни у макроекономічному оточенні. Зміни податкових ставок, введення податкових стимулів або обмежень можуть бути використані для стимулювання економічного зростання, контролю інфляції чи забезпечення фінансової стійкості. Регулювання загальної системи оподаткування важливе для балансування бюджету та формування фіскальної політики, що враховує економічні обставини та соціальні потреби.

У спрощеній системі оподаткування регулювальний вплив виявляється у спеціально адаптованих механізмах для підтримки малих підприємств. Зменшення податкового тягаря, спрощення процедур та надання податкових пільг можуть бути використані як інструменти для стимулювання підприємництва та розвитку нових ініціатив. Такий регулювальний підхід спрощеної системи сприяє підтримці економічно вразливих секторів та сприяє їхній конкурентоспроможності [24].

У цілому, регулювальний вплив є основною важливістю обох систем оподаткування, оскільки вони взаємодіють із змінами у соціальному та економічному середовищі, реагуючи на потреби громадян і забезпечуючи ефективність та стійкість фіскальної політики держави. Регулювання податкової системи є ключовим елементом стратегічного управління економікою та суспільством. Регулювальний вплив загальної системи оподаткування заснований на використанні податкових інструментів та політик для досягнення конкретних економічних та соціальних цілей. Він охоплює різноманітні аспекти, що дозволяють державі впливати на економічний лад та забезпечити ефективне функціонування суспільства.

У межах загальної системи оподаткування регулювальний вплив реалізується через такі ключові механізми:

1. Податкові ставки та політика: зміна рівнів податкових ставок дозволяє державі регулювати величину зборів від громадян та підприємств. Застосування прогресивної або пропорційної систем оподаткування дозволяє враховувати різні рівні доходів та сприяти соціальній справедливості.

2. Податкові пільги та стимули: залучення інвестицій та розвиток конкретних галузей може бути досягнуто шляхом встановлення спеціальних податкових пільг чи стимулів. Це може включати зменшення ставок податку на прибуток для підприємств, що інвестують у нові технології чи розвивають соціально важливі напрями.

3. Регулювання економічної активності: податкові інструменти використовуються для стимулювання чи гальмування різних елементів економічної активності. Зміни податкових політик можуть впливати на споживання, інвестиції, зайнятість та інші економічні параметри.

4. Фінансування соціальних та інфраструктурних проєктів: збір податків є основним джерелом фінансування державних програм. Регулювання обсягів та напрямків витрат може бути досягнуте через податкові механізми.

Регулювальний вплив загальної системи оподаткування полягає в тому, що вона може бути використана для стимулювання або стримування розвитку окремих видів економічної діяльності. Це здійснюється шляхом встановлення різних ставок податків для різних видів діяльності.

Наприклад, зниження податків на інвестиції може стимулювати інвестиційну діяльність, а підвищення податків на споживання може стримувати споживання.

Загальна система оподаткування може використовуватися для регулювання економічної діяльності в таких сферах, як:

Інвестиційна діяльність: зниження податків на інвестиції, наприклад, на податки на прибуток від інвестицій, може стимулювати інвестиційну діяльність.

Споживча діяльність: підвищення податків на споживання, наприклад, на податки на додану вартість, може стримувати споживання.

Експортно-імпортна діяльність: встановлення різних ставок податків на експортовані та імпортовані товари та послуги може стимулювати або стримувати експортно-імпорту діяльність.

Соціально-економічна політика: встановлення різних ставок податків для різних видів діяльності може використовуватися для реалізації соціально-

економічних програм держави, таких як підтримка малого та середнього бізнесу, стимулювання розвитку окремих регіонів тощо.

Важливо зазначити, що регулювальний вплив загальної системи оподаткування повинен бути виваженою та продуманою мірою. Необхідно враховувати як позитивні, так і негативні наслідки регулювальних заходів.

Наприклад, зниження податків на інвестиції може стимулювати інвестиційну діяльність, але також може призвести до зменшення надходжень до бюджету. Підвищення податків на споживання може стримувати споживання, але також може призвести до зменшення обсягів виробництва та зайнятості.

В цілому, регулювальний вплив загальної системи оподаткування полягає в управлінні фінансовими потоками, створенні економічних стимулів та забезпеченні фіскальної стабільності для досягнення стратегічних цілей суспільства. У цілому, обидві системи оподаткування мають свій власний регулювальний вплив, спрямований на досягнення економічної стабільності, підтримку підприємництва та соціальної справедливості. Оптимальний вибір системи залежить від конкретних умов та завдань, які стоять перед країною.

Регулювальний вплив загальної системи оподаткування виявляється в її здатності впливати на економічні та соціальні процеси в країні через податкові інструменти та політику. Ця система створює фреймворк для збору коштів на потреби державного бюджету та виконання різних функцій, що включають фінансування інфраструктурних проектів, соціальних програм, регулювання економічної активності та боротьбу з нерівністю.

Загальна система оподаткування визначає рівень податкового навантаження на громадян та підприємства, встановлює ставки податків, передбачає визначені пільги та збори. Її регулювальний вплив може бути спрямований на такі сектори:

1. Фіскальна політика: зміни податкової політики можуть впливати на обсяги та джерела державних доходів, регулюючи бюджет та фінансові можливості держави.

2. Економічне стимулювання: встановлення спеціальних податкових ставок чи пільг для певних секторів економіки може стимулювати їхній розвиток та конкурентоспроможність.

3. Регулювання споживання та інвестицій: зміни податкових ставок можуть впливати на рівень споживання та інвестицій, що дозволяє регулювати економічний розвиток.

4. Соціальна справедливість: встановлення прогресивної податкової системи може враховувати різні рівні доходів та сприяти соціальній справедливості через розподіл податкового навантаження.

5. Регулювання інфляції: зміни в податковій політиці можуть бути використані для контролю інфляції та забезпечення макроекономічної стабільності.

Регулювальний вплив загальної системи оподаткування полягає в тому, що вона може бути використана для стимулювання або стримування розвитку окремих видів економічної діяльності. Це здійснюється шляхом встановлення різних ставок податків для різних видів діяльності.

Наприклад, зниження податків на інвестиції може стимулювати інвестиційну діяльність. Це пов'язано з тим, що зниження податків зменшує витрати на інвестиції, що робить їх більш привабливими для підприємців.

Підвищення податків на споживання може стримувати споживання. Це пов'язано з тим, що підвищення податків збільшує ціни на товари та послуги, що робить їх менш доступними для споживачів.

Загальна система оподаткування може використовуватися для регулювання економічної діяльності в таких сферах, як:

Інвестиційна діяльність: зниження податків на інвестиції може стимулювати інвестиційну діяльність, а підвищення податків на інвестиції може стримувати інвестиційну діяльність.

Споживча діяльність: підвищення податків на споживання може стримувати споживання, а зниження податків на споживання може стимулювати споживання.

Експортно-імпортна діяльність: встановлення різних ставок податків на експортовані та імпортовані товари та послуги може стимулювати або стримувати експортно-імпортну діяльність.

Соціально-економічна політика: встановлення різних ставок податків для різних видів діяльності може використовуватися для реалізації соціально-економічних програм держави, таких як підтримка малого та середнього бізнесу, стимулювання розвитку окремих регіонів тощо.

Важливо зазначити, що регулювальний вплив загальної системи оподаткування повинен бути виваженою та продуманою мірою. Необхідно враховувати як позитивні, так і негативні наслідки регулювальних заходів.

До прикладу, зниження податків на інвестиції може стимулювати інвестиційну діяльність, але також може призвести до зменшення надходжень до бюджету. Підвищення податків на споживання може стримувати споживання, але також може призвести до зменшення обсягів виробництва та зайнятості.

Регулювальний вплив загальної системи оподаткування визначається комплексною взаємодією різних податкових інструментів з метою досягнення економічної ефективності та соціальної виправданості.

Регулювальний вплив загальної та спрощеної систем оподаткування є головною передумовою формування економічної та фінансової політики держави. Ці системи визначають способи збору коштів для державного бюджету та мають величезний вплив на розподіл ресурсів у суспільстві. Вони виступають не лише інструментами фінансового забезпечення державних потреб, але й регуляторами економічних та соціальних процесів.

Загальна система оподаткування, яка включає різні види податків та зборів, надає державі можливість широкого впливу на економіку. Її регулювальний характер проявляється у здатності змінювати податкові ставки, встановлювати пільги та збори, щоб стимулювати чи гальмувати певні економічні процеси. Впровадження прогресивної системи може сприяти соціальній справедливості, а податкові стимули можуть активізувати інвестиції та підтримати розвиток різних галузей.

Спрощена система оподаткування, натомість, спрямована на полегшення податкового тягаря для малих та середніх підприємств. Її регулювальний вплив полягає у створенні сприятливого середовища для підприємництва, зменшенні адміністративних обтяжень та наданні податкових пільг для нових ініціатив. Ця система має за мету стимулювати економічний розвиток, особливо в секторі малих бізнесів.

В цілому, регулювальний вплив систем оподаткування визначає економічний лад країни та формує стратегії соціального розвитку. Врахування ефективності та справедливості податкових політик є ключовим чинником для досягнення балансу між потребами суспільства та стабільністю фінансової системи.

2.3. Обґрунтування вибору системи оподаткування для суб'єкта підприємницької діяльності

Вибір системи оподаткування є стратегічним рішенням для будь-якого суб'єкта підприємницької діяльності і визначає його податкове навантаження, адміністративні обов'язки та подальшу фінансову діяльність. Цей процес обґрунтовується низкою чинників, серед яких економічні, юридичні, соціальні та стратегічні фактори.

Для початку розглянемо динаміку зміни кількості суб'єктів господарювання в 2018–2022 р.р.. На рис. 2.2 зазначається, що кількість суб'єктів господарювання зростає у період 2018–2020 р.р., але з 2021 році ми бачимо, що кількість поступово зменшується. Більшу частину з них займають фізичні особи-підприємці.

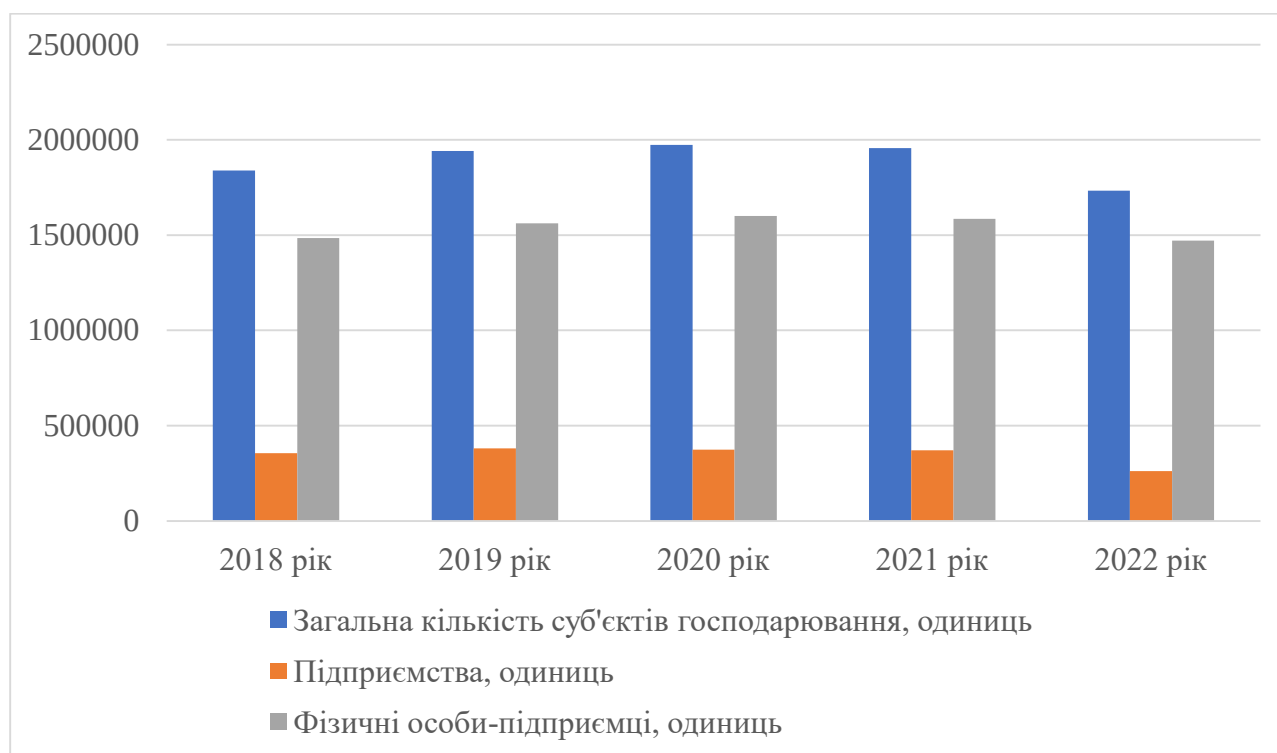

Рисунок 2.2 – Кількість суб'єктів господарювання, 2018-2022

Джерело: розроблено автором на основі [62]

Одним з ключових моментів у прийнятті рішення про систему оподаткування є розуміння того, як вона відповідає специфіці бізнес-моделі та цілям підприємства. Кожна система, чи то загальна, чи спрощена, має свої переваги та недоліки, і їх

врахування визначає, наскільки ефективно підприємство зможе використовувати свої ресурси та досягати стратегічних цілей [25].

Також слід враховувати економічне середовище, в якому функціонує підприємство. Зміни в законодавстві, податкові реформи та загальні економічні тенденції можуть впливати на ефективність обраної системи оподаткування. При цьому важливо узгоджувати податкові стратегії із сучасними та майбутніми викликами бізнес-середовища.

Врахування юридичних аспектів також є невід'ємною частиною обґрунтування вибору системи оподаткування. Розуміння правового середовища, правил декларування та податкового аудиту є важливим для того, щоб уникнути непередбачуваних податкових ризиків та забезпечити відповідність законодавству [28].

Обґрунтування вибору системи оподаткування є не лише стратегічним завданням для забезпечення ефективності бізнесу, але й елементом сталого розвитку та адаптації до змін у бізнес-середовищі. Це рішення має комплексний характер, враховуючи багатофакторну природу підприємницької діяльності та її взаємодію із зовнішнім середовищем.

Обґрунтування вибору системи оподаткування для суб'єкта підприємницької діяльності має визначальне значення з позицій стратегічного управління та фінансового планування. Цей процес відображає глибоке розуміння конкретних умов та особливостей бізнесу, спрямованих на досягнення оптимальної податкової ефективності та максимізацію фінансового результату.

Обґрунтування вибору системи оподаткування дозволяє підприємству враховувати його унікальні характеристики та стратегічні цілі. Різні системи мають свої переваги та обмеження, і обрана модель повинна оптимально взаємодіяти з конкретними бізнес-потребами, допомагаючи забезпечити фінансову стабільність та розвиток [47].

Також обґрунтування сприяє зниженню податкових ризиків та непередбачених витрат. Цей процес дозволяє ідентифікувати потенційні податкові пільги та збори, які можуть відобразитися на фінансовому стані підприємства.

Зрозуміння податкових правил та їх впливу на бізнес дозволяє уникнути неприємних сюрпризів та оптимізувати податкове навантаження.

Окрім цього, обґрунтування вибору системи оподаткування є важливим для взаємодії з органами податкового контролю та дотримання податкового законодавства. Зрозуміла та обґрунтована стратегія податкового планування сприяє створенню позитивного відношення до підприємства з боку податкових органів, зменшуючи ризики податкових аудитів та сприяючи співпраці [26].

Обґрунтування вибору системи оподаткування для суб'єкта підприємницької діяльності є однією із головних складових стратегічного управління фінансами компанії. Цей процес визначає фінансову стратегію підприємства та впливає на його конкурентоспроможність та прибутковість.

Крім цього, обґрунтування вибору системи оподаткування допомагає уникнути непередбачуваних фінансових ризиків та невиправданих витрат. Аналіз податкових ставок, зборів та пільг дозволяє приймати обґрунтовані рішення для оптимізації податкових вигод та зменшення податкового тиску.

Також обґрунтування враховує змінність економічного середовища та податкового законодавства. Розуміння цих факторів дозволяє адаптувати податкову стратегію до змін у бізнес-середовищі та підтримує фінансову стабільність у різних умовах.

Таким чином, обґрунтування вибору системи оподаткування є необхідним елементом стратегічного управління фінансами, спрямованого на досягнення фінансового успіху та стійкості підприємства.

Обґрунтування вибору системи оподаткування для суб'єкта підприємницької діяльності є важливою процедурою, оскільки від неї залежить, яку суму податків доведеться сплатити підприємству.

Ю. Л. Шинкар виділяє такі основні причини, з яких важливо обґрунтувати вибір системи оподаткування:

- Зменшення податкового навантаження. Підприємство може обрати систему оподаткування, яка дозволить йому сплатити меншу суму податків, ніж при іншій системі. Наприклад, якщо підприємство має невеликі обсяги доходів, то йому

може бути вигідно перейти на спрощену систему оподаткування, яка передбачає більш низькі ставки податків, ніж загальна система оподаткування.

- Оптимізація витрат на ведення бухгалтерського обліку та звітності. Деякі системи оподаткування вимагають від підприємств ведення більш складного бухгалтерського обліку та складання більш складної звітності, що може призвести до збільшення витрат на їх ведення. Наприклад, загальна система оподаткування передбачає ведення бухгалтерського обліку за правилами подвійного запису, а спрощена система оподаткування дозволяє вести бухгалтерський облік за спрощеними правилами.

- Зручність ведення діяльності. Деякі системи оподаткування можуть бути більш зручними для ведення діяльності, ніж інші. Наприклад, спрощена система оподаткування може бути більш зручна для підприємств з невеликими обсягами доходів, оскільки вона передбачає меншу кількість звітів та платежів.

Він стверджує, що для обґрунтування вибору системи оподаткування суб'єкту підприємницької діяльності необхідно враховувати такі фактори:

- 1) Види діяльності, які здійснює підприємство. Деякі системи оподаткування можуть бути більш вигідними для певних видів діяльності, ніж для інших. Наприклад, для підприємств, які займаються роздрібною торгівлею, може бути вигідно перейти на спрощену систему оподаткування, яка передбачає сплату єдиного податку за ставкою 3% від доходу.

- 2) Обсяги доходів підприємства. Деякі системи оподаткування можуть бути більш вигідними для підприємств з великими обсягами доходів, ніж для підприємств з невеликими обсягами доходів. Наприклад, для підприємств з великими обсягами доходів може бути вигідно перейти на загальну систему оподаткування, яка передбачає сплату податку на прибуток за ставкою 18%.

- 3) Залучення працівників. Деякі системи оподаткування можуть бути більш вигідними для підприємств, які залучають працівників, ніж для підприємств, які не залучають працівників. Наприклад, для підприємств, які залучають

працівників, може бути вигідно перейти на загальну систему оподаткування, яка дозволяє відраховувати від витрат суми заробітної плати працівників [14].

Обґрунтування вибору системи оподаткування слід проводити з урахуванням всіх факторів, які можуть вплинути на фінансові результати діяльності підприємства.

При виборі системи оподаткування необхідно враховувати такі чинники:

1) Види діяльності, які здійснює підприємство. Деякі системи оподаткування можуть бути більш вигідними для певних видів діяльності, ніж для інших. Наприклад, для підприємств, які займаються роздрібною торгівлею, може бути вигідно перейти на спрощену систему оподаткування, яка передбачає сплату єдиного податку за ставкою 3% від доходу.

2) Обсяги доходів підприємства. Деякі системи оподаткування можуть бути більш вигідними для підприємств з великими обсягами доходів, ніж для підприємств з невеликими обсягами доходів. Наприклад, для підприємств з великими обсягами доходів може бути вигідно перейти на загальну систему оподаткування, яка передбачає сплату податку на прибуток за ставкою 18%.

3) Залучення працівників. Деякі системи оподаткування можуть бути більш вигідними для підприємств, які залучають працівників, ніж для підприємств, які не залучають працівників. Наприклад, для підприємств, які залучають працівників, може бути вигідно перейти на загальну систему оподаткування, яка дозволяє відраховувати від витрат суми заробітної плати працівників.

4) Складність бухгалтерського обліку та звітності. Деякі системи оподаткування вимагають від підприємств ведення більш складного бухгалтерського обліку та складання більш складної звітності, що може призвести до збільшення витрат на їх ведення. Наприклад, загальна система оподаткування передбачає ведення бухгалтерського обліку за правилами подвійного запису, а спрощена система оподаткування дозволяє вести бухгалтерський облік за спрощеними правилами.

5) Кількість звітів та платежів. Деякі системи оподаткування передбачають складання більшої кількості звітів та платежів, що може призвести

до збільшення витрат на їх підготовку та відправку. Наприклад, загальна система оподаткування передбачає складання більшої кількості звітів, ніж спрощена система оподаткування.

6) Конкурентну ситуацію на ринку. Якщо підприємство працює в конкурентній середовищі, йому може бути вигідно перейти на систему оподаткування, яка дозволить йому зменшити податкове навантаження.

7) Заплановані інвестиції. Якщо підприємство планує здійснювати інвестиції, йому може бути вигідно перейти на систему оподаткування, яка дозволить йому відраховувати від витрат суми інвестицій.

8) Плановані зміни в законодавстві. Якщо підприємство планує зміни в своїй діяльності, йому необхідно враховувати можливі зміни в законодавстві, які можуть вплинути на вибір системи оподаткування.

При оцінці факторів при виборі системи оподаткування необхідно враховувати їхню значимість для підприємства. Наприклад, для підприємства, яке має невеликі обсяги доходів і не залучає працівників, може бути найбільш важливим фактором простота ведення бухгалтерського обліку та звітності. У цьому випадку підприємству може бути вигідно перейти на спрощену систему оподаткування, яка передбачає спрощений бухгалтерський облік і звітність.

Для підприємства, яке має великі обсяги доходів і залучає працівників, може бути найбільш важливим фактором мінімізація податкового навантаження. У цьому випадку підприємству може бути вигідно перейти на загальну систему оподаткування, яка передбачає більш високі ставки податків, але також дозволяє відраховувати від витрат більш широкий спектр витрат, у тому числі заробітну плату працівників.

С. Мальшакова виокремлює такі етапи вибору системи оподаткування:

Перший етап – аналіз діяльності підприємства. На цьому етапі необхідно визначити вид діяльності, яку здійснює підприємство, обсяги доходів, залучення працівників, складність бухгалтерського обліку та звітності, конкурентну ситуацію на ринку, заплановані інвестиції та зміни в законодавстві.

На другому етапі необхідно оцінити значимість кожного фактора для підприємства. Наприклад, для підприємства, яке має невеликі обсяги доходів і не залучає працівників, може бути найбільш важливим фактором простота ведення бухгалтерського обліку та звітності. У цьому випадку підприємству може бути вигідно перейти на спрощену систему оподаткування, яка передбачає спрощений бухгалтерський облік і звітність.

Для підприємства, яке має великі обсяги доходів і залучає працівників, може бути найбільш важливим фактором мінімізація податкового навантаження. У цьому випадку підприємству може бути вигідно перейти на загальну систему оподаткування, яка передбачає більш високі ставки податків, але також дозволяє відраховувати від витрат більш широкий спектр витрат, у тому числі заробітну плату працівників.

На третьому етапі необхідно порівняти різні системи оподаткування і вибрати ту, яка є найбільш вигідною для підприємства. Для цього необхідно провести розрахунки податкових зобов'язань за кожною системою оподаткування з урахуванням всіх факторів, які були визначені на першому етапі [17].

Отже, вибір системи оподаткування є важливим рішенням для суб'єкта підприємницької діяльності, яке може мати значний вплив на фінансові результати діяльності підприємства. При виборі системи оподаткування необхідно враховувати всі фактори, які можуть вплинути на діяльність підприємства, і оцінювати їхню значимість.

Обґрунтований вибір системи оподаткування може допомогти підприємству уникнути штрафів за порушення податкового законодавства, підвищити свою конкурентоспроможність та ефективність своєї діяльності.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДСИЛЕННЯ ПЕРЕВАГ ТА УСУНЕННЯ НЕДОЛІКІВ ЗАГАЛЬНОЇ ТА СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

3.1. Узагальнення переваг та недоліків загальної та спрощеної системи оподаткування в Україні

Узагальнення переваг та недоліків загальної та спрощеної систем оподаткування в Україні визначається потребою отримати глибоке та всебічне розуміння впливу цих систем на економічний розвиток країни та підприємницьку активність. Аналіз переваг та недоліків є центральним етапом для формулювання рекомендацій з покращення податкової політики [51].

З одного боку, узагальнення переваг обох систем оподаткування дозволяє виділити їхні позитивні риси, такі як спрощення адміністративних процедур, стимулювання підприємницької активності та зменшення податкового тиску на певні категорії суб'єктів. Це формує основу для підтримки ефективних інструментів, які сприяють сталим ростом бізнесу та економіки загалом.

З іншого боку, розгляд недоліків дозволяє ідентифікувати проблемні ознаки, які обмежують потенціал розвитку. Цей аналіз важливий для усунення бюрократичних перешкод, удосконалення системи стимулювання та забезпечення справедливості в розподілі податкового навантаження [15].

Узагальнення переваг та недоліків стає важливим інструментом для визначення оптимального балансу між спрощенням податкового процесу та забезпеченням стабільності фінансів держави. Цей підхід сприяє розробці політики, яка враховує різноманітні потреби та інтереси різних галузей та категорій підприємств, сприяючи більш ефективному та справедливому податковому середовищу в Україні.

Щодо переваг загальної системи оподаткування.

Загальна система оподаткування є найбільш поширеною системою оподаткування в Україні. Вона передбачає сплату податків на прибуток, податку на додану вартість, податку на майно, а також інших податків та зборів.

В. О. Ключковська виділяє такі основні переваги загальної системи оподаткування:

- Можливість відраховувати від витрат більш широкий спектр витрат, у тому числі заробітну плату працівників, амортизацію, відрахування на соціальне страхування тощо.

Ця перевага є однією з найважливіших для загальної системи оподаткування. Вона дозволяє підприємству зменшити податкові зобов'язання, зменшивши базу оподаткування. Наприклад, якщо підприємство має великі витрати на заробітну плату працівників, то воно може віднести ці витрати на зменшення прибутку, що призведе до зменшення податкового зобов'язання з податку на прибуток.

- Можливість використовувати податкові пільги та заохочення, передбачені законодавством.

Податкове законодавство України передбачає ряд пільг та заохочень для суб'єктів господарювання, які перебувають на загальній системі оподаткування. Ці пільги та заохочення можуть бути різними, наприклад, звільнення від сплати податків, зменшення ставок податків або надання податкових кредитів.

- Можливість використовувати податкові кредити з податку на додану вартість.

Податковий кредит з податку на додану вартість - це сума податку на додану вартість, яку можна віднести на зменшення податкових зобов'язань з податку на додану вартість. Податковий кредит може бути використаний, якщо підприємство придбало товари та послуги, які використовуються в оподатковуваних операціях.

- Можливість використовувати амортизаційну групу для основних засобів, яка відповідає строку їх корисного використання.

- Можливість використовувати різні методи розрахунку амортизації основних засобів.

- Можливість використовувати інші податкові методи та процедури, які передбачені податковим законодавством [13].

Загальна система оподаткування є більш гнучкою, ніж спрощена система оподаткування. Вона дозволяє суб'єктам господарювання використовувати різні податкові методи та процедури, які можуть бути найбільш вигідні для них.

Щодо переваг спрощеної системи оподаткування.

Спрощена система оподаткування в Україні спрямована на підтримку малого підприємництва, зокрема на етапі створення та розвитку власного бізнесу. Основною метою її впровадження є встановлення прозорих та легких у засвоєнні правил оподаткування, визначення бази оподаткування та мінімізація облікових та звітних процедур з метою поліпшення бізнес-клімату.

Розвиток малого бізнесу вважається найбільш ефективним інструментом для ринкових реформ економіки. Цей сектор сприяє збільшенню зайнятості, підвищенню рівня доходу населення та зростанню сукупного попиту, що в свою чергу призводить до збільшення виробництва.

В. С. Рейкін вказує на важливість впровадження позитивного міжнародного досвіду спрощеного оподаткування малого підприємництва в Україні. Це сприятиме активізації підприємницької ініціативи, полегшить перехід країни до ринкової економіки та позитивно позначиться на загальному стані національної економіки [37].

Дослідження генезису системи оподаткування для суб'єктів малого підприємництва в Україні підкреслює послідовний розвиток цієї системи, яка надає можливість вести облік та розрахунки за спрощеною процедурою. Однак, основною стримуючою складовою розвитку цієї системи визначається низький рівень правової та податкової культури платників податків. Це призводило до використання малими підприємствами у схемах ухилення від оподаткування та, відповідно, викликало реакцію держави у вигляді ускладнення ведення малого бізнесу та гальмування його подальшого розвитку. Автор вважає, що новаторські законодавчі зміни мають усунути ці недоліки, зокрема через введення Податкового кодексу України.

Спрощена система оподаткування є альтернативною загальній системі оподаткування для суб'єктів господарювання, які відповідають певним критеріям. Вона передбачає сплату єдиного податку, який може бути сплачений за ставками 2%, 3%, 5% від доходу [55].

І. Г. Козинець виокремлює такі основні переваги спрощеної системи оподаткування:

- Проста система оподаткування, яка не вимагає ведення складного бухгалтерського обліку та звітності.

- Ця перевага є однією з найважливіших для спрощеної системи оподаткування. Вона дозволяє суб'єктам господарювання, які не мають досвіду в веденні бухгалтерського обліку та звітності, уникнути складних процедур і витрат, пов'язаних з веденням загальної системи оподаткування.

- Спрощена система оподаткування передбачає спрощені правила ведення бухгалтерського обліку та звітності. Суб'єкти господарювання, які перебувають на спрощеній системі оподаткування, можуть вести бухгалтерський облік за касовим методом і подавати лише один звіт - декларацію з єдиного податку.

- Мала кількість звітів та платежів.

- Суб'єкти господарювання, які перебувають на спрощеній системі оподаткування, мають подавати лише один звіт - декларацію з єдиного податку. Крім того, вони сплачують єдиний податок один раз на квартал.

- Це значно спрощує податкове адміністрування для суб'єктів господарювання, які перебувають на спрощеній системі оподаткування.

- Низька ставка єдиного податку (2%, 3%, 5%).

- Ставки єдиного податку є нижчими, ніж ставки податку на прибуток на загальній системі оподаткування, що може бути актуальним для суб'єктів господарювання, які мають невеликі обсяги доходів [16].

Наприклад, підприємство з обсягом доходів 100 000 гривень буде сплатити єдиний податок у розмірі 3 000 гривень на спрощеній системі оподаткування, а на загальній системі оподаткування - 18 000 гривень.

Крім цих основних переваг, спрощена система оподаткування має також ряд інших переваг, таких як:

Можливість використовувати спрощені правила оподаткування для окремих видів діяльності.

Податкове законодавство України передбачає спрощені правила оподаткування для окремих видів діяльності, таких як виробництво сільськогосподарської продукції, надання послуг населенню тощо. Суб'єкти господарювання, які здійснюють такі види діяльності, можуть перейти на спрощену систему оподаткування за спеціальними правилами.

Можливість перейти на загальну систему оподаткування в будь-який час.

Суб'єкти господарювання, які перебувають на спрощеній системі оподаткування, можуть перейти на загальну систему оподаткування в будь-який час. Це може бути актуально, якщо підприємство збільшує обсяги доходів і має можливість використовувати переваги загальної системи оподаткування.

Наприклад, підприємство, яке перебуває на спрощеній системі оподаткування з ставкою 5%, може перейти на загальну систему оподаткування, якщо його обсяги доходів перевищують 7 818 900 гривень на місяць.

Спрощена система оподаткування є більш простою та вигіднішою, ніж загальна система оподаткування, для суб'єктів господарювання, які відповідають певним критеріям.

Можна навести приклади суб'єктів господарювання, для яких спрощена система оподаткування може бути більш вигідною, ніж загальна система оподаткування:

- 1) Підприємства з невеликими обсягами доходів.
- 2) Підприємства, які здійснюють діяльність, для якої передбачені спрощені правила оподаткування.
- 3) Підприємства, які не мають досвіду в веденні бухгалтерського обліку та звітності.

Однак, при виборі системи оподаткування необхідно враховувати всі фактори, які можуть вплинути на діяльність підприємства, і оцінювати їхню значимість.

Щодо недоліків загальної системи оподаткування.

Загальна система оподаткування, без сумніву, має свої недоліки, які визначаються складністю та об'ємом податкових обов'язків для суб'єктів підприємництва. Одним із основних недоліків є висока складність податкових процедур, яка створює труднощі для багатьох підприємств, особливо для малих та середніх підприємств, що може призвести до помилок у розрахунках та сприяти податковим ризикам.

Прикладом може бути нестабільність податкового законодавства, яка призводить до постійних змін та уточнень в правилах оподаткування. Це створює невизначеність для підприємств і може вимагати значних витрат на професійну консультацію та адаптацію бізнес-процесів до нових вимог.

Ще одним недоліком є велика кількість обов'язкових звітів та документів, яку необхідно подавати до податкових органів. Це може бути особливо важким для малих підприємств, які можуть не мати достатньо ресурсів для підтримання великої облікової та звітної документації.

Крім того, загальна система оподаткування може створювати великий податковий тиск для підприємств, особливо в періоди економічної нестабільності. Підвищення податкових ставок та відсутність механізмів підтримки може призвести до ускладнення фінансового стану підприємств та негативно позначитися на їхньому розвитку.

Таким чином, загальна система оподаткування має свої недоліки, які зумовлені переважною складністю та високим об'ємом податкових вимог, що може створювати труднощі та обтяжувати підприємства.

Щодо недоліків спрощеної системи оподаткування.

Спрощена система оподаткування, хоча і спрямована на полегшення податкового тягара для малих підприємств, також має свої недоліки. Один із основних недоліків полягає у високому ризику податкового ухилення та

недостатній контроль за правильністю розрахунків. Оскільки спрощена система передбачає менше обов'язкових звітів та менший обсяг податкових декларацій, це може сприяти виникненню ситуацій, коли підприємства намагаються уникнути податкових зобов'язань чи неправильно розраховують свої податки.

Прикладом може бути схематичне подання фінансової звітності чи нечітке визначення складових бази оподаткування. У таких випадках податкові органи можуть зіткнутися з ускладненнями у виявленні та перевірці можливих порушень.

Ще одним недоліком спрощеної системи є відсутність стимулів для підприємств рости та розвиватися. Оскільки податки обчислюються на основі обігу або спеціально встановленого тарифу, це може не стимулювати підприємства до розширення своєї діяльності чи впровадження нових технологій. Відсутність диференціації податкових ставок може призвести до стагнації економічного зростання та конкурентоспроможності.

Також важливо враховувати, що спрощена система оподаткування може бути менше привабливою для підприємств, які мають складнішу структуру або зацікавлені в різноманітних стратегічних планах. Це може призвести до обмеження розвитку більших та амбіційніших підприємств.

Отже, хоча спрощена система оподаткування має свої переваги, важливо враховувати й її недоліки, пов'язані з ризиком податкового ухилення, обмеженням стимулів для розвитку та обранням менш конкурентоспроможною стратегії для певних підприємств.

Узагальнюючи переваги та недоліки загальної та спрощеної систем оподаткування в Україні, можна зазначити, що обидві системи мають свої позитивні та негативні сторони.

Загальна система оподаткування, з одного боку, надає великий обсяг державних доходів і можливість більш детального контролю за дотриманням податкових обов'язків. Однак її складність та велика кількість обов'язкових звітів можуть стати перешкодою для розвитку малих підприємств, а також призвести до збільшення податкових ризиків та витрат на ведення обліку.

Спрощена система оподаткування, навпаки, спрямована на полегшення податкового тягаря для малих підприємств, сприяючи їхньому розвитку. Проте вона також має свої обмеження, зокрема в вигляді високого ризику податкового ухилення та відсутності стимулів для зростання та інновацій.

Загальні переваги та недоліки обох систем визначають необхідність дотримання балансу при розробці податкової політики. Забезпечення прозорості, ефективності та справедливості в системі оподаткування є ключовим завданням для стимулювання підприємницької активності та економічного розвитку в Україні.

3.2. Шляхи підвищення синергетичного ефекту загальної та спрощеної системи оподаткування в Україні

Синергетичний ефект загальної та спрощеної систем оподаткування - це ефект взаємного посилення позитивних характеристик цих систем. Він може бути досягнутий шляхом вдосконалення окремих елементів цих систем та їхньої взаємодії.

Шляхи підвищення синергетичного ефекту загальної та спрощеної систем оподаткування полягають у забезпеченні гнучкості та індивідуалізації для підприємств, що дозволить підприємствам обирати той підхід, який відповідає їхнім конкретним потребам, сприяючи ефективному розвитку [46].

Спільна регуляція та взаємодія між загальною та спрощеною системами є основним елементом для попередження конфліктів та оптимізації податкового адміністрування. Такий підхід може сприяти створенню єдиної системи оподаткування, яка враховує інтереси обох сторін [23].

Спільна регуляція та взаємодія визначаються необхідністю створення гнучкого та адаптивного податкового середовища, яке задовольняло б різні потреби підприємств у різних етапах їхнього розвитку.

Одним зі способів спільної регуляції є розробка уніфікованих стандартів та прозорих правил для обох систем, що допоможе уникнути непорозумінь, конфліктів та забезпечить однаковий рівень вимог для всіх платників податків. Розробка єдиного документу, який визначатиме загальні принципи оподаткування, сприятиме рівності перед законом для всіх видів підприємств [18].

Важливим кроком для взаємодії є розробка механізмів обміну інформацією між податковими органами та підприємствами, які обирають різні системи, що допоможе уникнути зайвих бюрократичних труднощів та забезпечить більш ефективну роботу обох систем. Крім того, створення платформ для діалогу та консультацій сприятиме розумінню потреб обох сторін та можливостям вирішення можливих конфліктів [27].

Не менш важливою є створення спільних ініціатив та програм підтримки для підприємств, що діють в обох системах. Це може включати в себе навчальні заходи, консультації з фахівцями та обмін досвідом між підприємствами, які вибрали різні шляхи оподаткування.

Здійснення спільного аудиту та оцінка ефективності обох систем також може стати інструментом виявлення недоліків та можливостей для покращення. Регулярні перевірки дозволять адаптувати системи до мінливих умов та реальних потреб бізнесу.

Такий комплексний підхід до спільної регуляції та взаємодії допоможе створити синергію між різними системами оподаткування, сприяючи ефективному функціонуванню та розвитку підприємств в умовах різноманіття бізнес-сегментів [21].

Використання ІТ для автоматизації та оптимізації процесів податкового обліку та звітності спростить ведення обліку та зменшить ризик помилок.

Однією з переваг використання сучасних технологій є можливість створення цифрових платформ та електронних сервісів для спрощення процедур звітності та сплати податків. Вдалим кроком з боку держави став проект створення електронного кабінету платника податків, що, безумовно, систематизує і скорочує обсяг витраченого часу на відвідування податкової служби. Він є сьогодні незамінним інструментом партнерства держави та малого і середнього бізнесу в умовах фіскальної діджиталізації [41]. Електронні системи дозволять підприємствам швидко та ефективно здійснювати реєстрацію, звітування та сплату податків, уникнути зайвого паперового документообігу та зменшити ризик помилок.

Використання штучного інтелекту та аналітичних інструментів, у свою чергу, дозволить автоматизувати аналіз фінансових даних, виявляти аномалії та невідповідності в звітах, а також сприяє вчасному виявленню податкових порушень. Це допомагає забезпечити більшу точність та надійність фінансової звітності.

Застосування технологій блокчейн допоможе забезпечити безпеку та конфіденційність фінансових даних, зменшуючи ризик фальсифікації. Розподілені

реєстри можуть стати основою для створення прозорих та децентралізованих систем, які дозволяють ефективно взаємодіяти між різними учасниками податкового процесу [30].

Мобільні додатки та онлайн-платформи зроблять оподаткування більш доступним та зручним для підприємств, адже можливість здійснювати операції та отримувати доступ до податкової інформації через смартфони сприяє швидкості та гнучкості в обслуговуванні.

Загалом, використання ІТ дозволить створити ефективну та інноваційну систему оподаткування, яка враховуватиме сучасні вимоги бізнесу та споживачів.

Регулярний моніторинг та оцінка результативності обох систем дозволять виявити можливості для покращення.

Спостереження за функціонуванням обох систем дасть змогу виявляти можливі недоліки та проблеми, що виникають у процесі їхньої реалізації. Регулярний аналіз податкових процедур та звітності підприємств допомагає виявляти слабкі місця та вчасно реагувати на них, спрямовуючи зусилля на вдосконалення систем.

Оцінка результативності полягає в аналізі впливу обраної системи оподаткування на економіку, бізнес-середовище та фінансовий стан підприємств. Для цього є важливими такі показники, як рівень дотримання податкових обов'язків, вплив на соціальний та економічний розвиток країни та динаміка податкових надходжень.

Моніторинг включає в себе систематичний аналіз даних, взаємодію з підприємствами та експертами для збору відгуків та пропозицій щодо можливих поліпшень. Цей процес допомагає уникнути виникнення серйозних проблем та забезпечити більш гнучкий та адаптивний характер обох систем.

Загальний підхід до моніторингу та оцінки містить не лише кількісні показники, але й якісні ознаки впровадження та використання систем оподаткування, що важливо для створення балансу між ефективністю та соціальною справедливістю, що є ключовим елементом успішного оподаткування [22].

Аналіз ефективності сприятиме вдосконаленню прозорості та ефективності обох систем оподаткування.

В процесі аналізу вивчаються різноманітні властивості функціонування обох систем, зокрема, ефективність збору податків, витрати на управління податковою системою, рівень дотримання платниками податків законодавства та інші ключові показники [2].

Аналіз дозволяє виявити ефективні та неефективні ознаки систем оподаткування. До прикладу, виявлення та виправлення колізій у податковому праві, удосконалення процедур збору та адміністрування податків, а також зменшення бюрократичних перешкод можуть сприяти підвищенню ефективності.

Аналіз також дозволяє виявити можливість для зменшення адміністративних витрат, спрощення процедур та підвищення прозорості. Наприклад, впровадження електронних систем та онлайн-сервісів може сприяти автоматизації процесів та зменшенню витрат на обслуговування податкової системи. Шляхом аналізу можна вдосконалити процеси звітності та розкриття інформації, що сприятиме підвищенню рівня прозорості [19].

У результаті аналізу можна внести конкретні рекомендації та вдосконалення у функціонування обох систем оподаткування, щоб зробити їх більш прозорими, ефективними та придатними для використання в умовах сучасної економічної дійсності.

Створення спеціальних програм та заходів для підтримки малого підприємництва у рамках обох систем є важливим елементом. Забезпечення сприятливих умов для розвитку малих підприємств стане ключовим фактором їхнього успіху [33].

Отже, усі ці шляхи та методи спрямовані на створення більш гармонійного та ефективного податкового середовища, яке враховує різноманіття бізнес-моделей та сприяє сталому розвитку економіки.

Я вважаю, що державі варто зосередити увагу на зменшенні кількості контрольних заходів шляхом підвищення якості самого процесу контролю, використанні електронних реєстраторів розрахункових операцій, електронного

документообігу та інших інноваційних технологій; на формуванні податкової культури населення та збільшення громадського обговорення змін в податковій системі, для підвищення довіри до державних органів влади; на боротьбі з корупцією та бюрократією, що затримує економічний розвиток країни, шляхом періодичних кваліфікаційних тестів співробітників контролюючих органів, запровадженні прозорих та об'єктивних критеріїв для визначення платників спрощеної системи оподаткування.

Зрештою, українська система оподаткування повинна будуватися за стандартами ЄС.

ВИСНОВКИ

Визначення переваг та недоліків загальної та спрощеної систем оподаткування є важливим внеском у дослідження сучасного стану та перспектив розвитку податкової системи України.

Оподаткування є одним з основних інструментів державного регулювання економіки, який впливає на фінансову стабільність, соціальну справедливість та конкурентоспроможність суб'єктів господарювання. Загальна та спрощена система оподаткування мають свої переваги та недоліки, які потребують аналізу та порівняння з метою виявлення оптимальних умов та критеріїв вибору податкового режиму для різних категорій платників податків.

В контексті постійних змін в українському податковому законодавстві було надзвичайно важливо окреслити переваги й недоліки кожної із систем оподаткування. Особливо це стосується спрощеної системи оподаткування, яка є предметом численних дискусій та пропозицій щодо її реформування або скасування. Тому дослідження цієї теми є важливим для розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення податкової політики в Україні.

Отож, я вважаю, що мета курсової роботи досягнена, а завдання виконано, зокрема:

- 1) обґрунтовано необхідність застосування загальної та спрощеної систем оподаткування;
- 2) визначено законодавчу основу правового регулювання загальної та спрощеної систем оподаткування;
- 3) висвітлено проблематику переваг та недоліків загальної та спрощеної систем оподаткування у фаховій літературі;
- 4) визначено фіскальну роль загальної та спрощеної систем оподаткування;
- 5) охарактеризовано регулювальний вплив загальної та спрощеної систем оподаткування;

6) обґрунтовано вибір системи оподаткування для суб'єкта підприємницької діяльності;

7) узагальнено переваги та недоліки загальної та спрощеної системи оподаткування в Україні;

8) визначено й описано шляхи підвищення синергетичного ефекту загальної та спрощеної системи оподаткування в Україні.

Таким чином, необхідність застосування загальної та спрощеної систем оподаткування свідчить про те, що обидві ці системи відіграють провідну роль в оподаткуванні та є необхідними та важливими для функціонування як фінансової системи держави, так і держави в цілому.

Загальна система, з одного боку, забезпечує високий рівень диференціації ставок податків і враховує різноманітні сфери діяльності. А спрощена система, з іншого боку, є надзвичайно корисною для розвитку малого бізнесу та стимулювання підприємницьких ініціатив.

Застосування обох систем в сучасних умовах має свої переваги, що відображено в кваліфікаційній роботі. Важливо розуміти, що необхідність застосування кожної з них визначається конкретними умовами та потребами суб'єктів підприємницької діяльності.

Аналізуючи розділ, присвячений нормативно-правовому регламентуванню загальної та спрощеної систем оподаткування в Україні, виявляється, що одноманітне правове закріплення цілком визначає функціонування обох систем.

Правове середовище є ключовим фактором у створенні стабільної та ефективної податкової системи. Нормативно-правова база визначає правила гри для платників податків та органів податкової служби, формує прозорість та довіру до податкової системи. Особливо це важливо у випадку спрощеної системи, яка має великий вплив на малі підприємства та підприємців.

Аналізуючи законодавчий аспект, можна визначити, що існуючі норми визначають умови використання кожної системи, зокрема, установлюють критерії вибору платниками податків. Наявність чіткого та зрозумілого законодавства є

запорукою уникнення податкових спроб та непорозумінь між суб'єктами оподаткування та податковою адміністрацією.

Окрім того, важливо враховувати, що ефективність будь-якої податкової системи визначається не лише її правовим забезпеченням, але й рівнем його виконання та контролю. Забезпечення ефективного використання нормативно-правового регламентування вимагає системного підходу до його вдосконалення та взаємодії з усіма сторонами – від платників податків до контролюючих органів.

Отже, висновок до даного розділу полягає в тому, що нормативно-правове регламентування є важливою основою для ефективності та стабільності податкової системи. Його адекватність та спрямованість на стимулювання розвитку бізнесу та економіки загалом є передумовою для успішного функціонування обох систем оподаткування в Україні.

Щодо висвітлення проблематики переваг та недоліків у фаховій літературі, то можемо помітити різноманітність поглядів на проблематику переваг та недоліків обох систем оподаткування. Різні автори вказують на важливість різних ознак, таких як ефективність, прозорість, стимулювання підприємництва та соціальна справедливість, що свідчить про складність обрання оптимального шляху в розвитку податкової системи.

Крім цього, з'ясовано, що фіскальна роль загальної та спрощеної систем оподаткування проявляється у зборі податків для забезпечення фінансових потреб держави. Обидві системи виконують цю функцію, але їхні підходи відрізняються.

Важливим є розгляд впливу обох систем на економіку та підприємництво. Фіскальна роль полягає не лише в зборі податків, але й у сприянні економічному зростанню. Важливо визначити, наскільки кожна система сприяє стимулюванню підприємництва, і чи існують можливості для подальшого покращення цього впливу.

Таким чином, фіскальна роль систем оподаткування має комплексний та багатовекторний характер.

Окрім цього, варто зазначити, що обґрунтування вибору системи оподаткування є центральним етапом стратегічного планування для суб'єкта підприємницької діяльності.

Важливо враховувати довгострокові наслідки обраної системи оподаткування. Адекватне обґрунтування вибору дозволяє уникнути потенційних фінансових труднощів та забезпечити стійкість підприємства в умовах змін на ринку та податковому законодавстві.

Узагальнюючи переваги та недоліки, наведені у підрозділі 3.1, можна констатувати, що загальна система оподаткування є більш універсальною та широкою у покритті різноманітних видів підприємницької діяльності. Вона забезпечує стабільність та прозорість, сприяє збору достатньої кількості коштів для державного бюджету.

З іншого боку, спрощена система оподаткування сприяє розвитку малого бізнесу та підтримує ФОП на початкових етапах. Вона є простою та зрозумілою, спрощує ведення обліку та зменшує фінансові витрати для підприємців.

У контексті української економіки важливо розглядати обидві системи як можливі шляхи досягнення балансу між підтримкою малого бізнесу та забезпеченням достатніх ресурсів для утримання державних функцій.

Аналіз вказує на те, що спільна регуляція та взаємодія між загальною та спрощеною системами може бути покращена через удосконалення податкового законодавства, яке враховуватиме специфіку та потреби різних категорій підприємців. Також важливим є використання сучасних технологій для автоматизації податкового обліку та звітності, що спростить процеси для підприємців та забезпечить більшу прозорість у системі.

Регулярний моніторинг та оцінка результативності обох систем оподаткування важливі для вдосконалення їхньої ефективності та адаптації до змін у бізнес-середовищі. Аналіз ефективності сприятиме вдосконаленню прозорості та ефективності обох систем оподаткування, сприяючи також підвищенню довіри підприємців до податкової системи.

Отже, шляхи підвищення синергетичного ефекту загальної та спрощеної систем оподаткування в Україні передбачають комплексний підхід до модернізації податкової політики, який враховуватиме індивідуальні потреби підприємців та сприятиме сталому розвитку бізнес-середовища в країні.

Отже, виробництво оптимальної податкової політики вимагає врахування різноманітних факторів, таких як обсяги доходів, особливості галузі, соціальні та економічні виклики. Завдяки цьому дослідженню стає зрозумілим, що вибір між загальною та спрощеною системами оподаткування має бути обґрунтованим і здійснюватися з урахуванням конкретних умов та завдань суб'єкта підприємницької діяльності. Такий комплексний підхід дозволить максимально використовувати переваги обох систем та досягати ефективного взаємодії в податковій сфері.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амбрик, Л. (2015). Вітчизняний та зарубіжний досвід функціонування спрощених систем оподаткування. Інвестиції: практика та досвід. 2015. № 15. С. 28–33.
2. Аністратенко, Ю. І. (2015). Правове регулювання державної політики щодо оподаткування суб'єктів малого та середнього підприємництва в Україні. Право і суспільство, (2), 127-131.
3. Бобиль, В. В., & Топоркова, О. А. (2019). ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ. КРУГЛОГО СТОЛУ. Review of transport economics and management. 2019. № 1 (17). С. 35–47.
4. Греца, Я. В. (2020). Правові аспекти застосування спрощеної системи оподаткування при здійсненні податкового планування. Юридичні науки. 2020. Том 31 (70) № 1. С.124–128.
5. Грицай, О. І., & Вента, Н. С. (2018). ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ СТОРОНИ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК МАЛОГО БІЗНЕСУ. Облік, аналіз і аудит: виклики інституціональної економіки, 52.
6. Делас, В. А., & Грицаюк, А. В. (2018). Актуальні проблеми та напрями реформування спрощеної системи оподаткування в Україні. Міжнародний науковий журнал Інтернаука, (4 (2)), 19-26.
7. Дмитренко, А. В., Лісна, А. І., & Решотка, І. В. (2022). Спрощена система оподаткування: сучасний стан, переваги, недоліки та перспективи. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, 25 Листопада 2022 р. Полтава: НУПП, 2022. 130 с.
8. Дрозд, А.С. & Тимченко, О. М. (2023). Загальна та спрощена системи оподаткування: переваги та недоліки для держави та бізнесу. IV Всеукраїнська студентська наукова конференція «РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ НАУКИ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ».

9. Жердева, О. О. (2021). ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОПОДАТКУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ. Організаційний комітет, 311.
10. Ігнатенко, С. (2023). Особливості спрощеної системи оподаткування в умовах воєнного стану. Аналітично-порівняльне правознавство, (1), 334-339.
11. Казановська, О. М. (2014). Оподаткування підприємницької діяльності населення в Україні. Наукові праці НДФІ, (2), 80-87.
12. Касперович, Ю. В. (2022). Трансформація спрощеної системи оподаткування в умовах воєнного стану. Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку, 341-345.
13. Ключковська, В. О., & Ключковський, О. В. (2021). Сучасні особливості оподаткування в Україні. Економіка і організація управління, 86-93.
14. Коба, О. В., & Шинкар, Ю. Л. (2019). Порівняльний аналіз загальної та спрощеної системи оподаткування: особливості застосування, проблеми та напрями їх вирішення. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 25, част. 1. С. 116-120.
15. Козарь, С. В. О. Переваги та недоліки спрощеної системи оподаткування. Збірник тез доповідей та матеріалів учасників круглого столу студентського Науково-практичного гуртка митної справи кафедри фінансового менеджменту. – 14 травня 2020 р. – Львів: ФУФБ, 2020. – 141 с.
16. Козинець, І. Г. (2022). Спрощена система оподаткування в Україні: Переваги та недоліки. Юридичний науковий електронний журнал, (3), 242–245.
17. Коломієць, П. В. ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ: В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ ОПОДАТКУВАННЯ. Редакційна колегія, 312.
18. Коцюк, Т. (2017). Проблеми та шляхи вдосконалення спрощеної системи оподаткування в Україні (Doctoral dissertation, Тернопіль: ТНЕУ).
19. Кучерявенко, М. П. (1997). Теоретичні проблеми правового регулювання податків та зборів в Україні. Автореф. дис. д-ра юрид.наук: 12.00.07./НЮАУ імені Ярослава Мудрого.- Х., 1997.-С.18

20. Лебеда, М. О., & Лебеда, М. А. (2018). Місце спрощеної системи оподаткування фізичних осіб–підприємців в податковій системі України. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. 2017. Вип. 26(2). С. 83-88.
21. Левін, В. І. (2014). Перспективи оподаткування малого та середнього бізнесу в Україні. Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України, (2), 110-117.
22. Лобода, Н. О., Чабанюк, О. М., & Мосолова, Ю. О. (2021). Спрощена система оподаткування як мікроекономічний фіскальний регулятор. Бізнес Інформ, (4), 228-234.
23. Логвіновська, С. І. (2013). Концептуальні підходи до спрощеної системи оподаткування в Україні. Економічний форум, (3), 180-185.
24. Макаренко, Ю. П., & Безкровний, О. В. (2012). Альтернативні системи оподаткування малого і середнього бізнесу у сільському господарстві. Управління проектами та розвиток виробництва, (1), 77-82.
25. Мальшакова, С. (2019). Аналізуємо системи оподаткування. Uteka. ua. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/agro-4-nalogooblozhenie-selхозpredpriyatij-12-analiziruem-sistemy-nalogooblozheniya> (дата звернення 15.10. 2021).\
26. Мількевич, А. В. (2020). Правове регулювання спрощеної системи оподаткування в Україні. Архів кваліфікаційних робіт.
27. Мірошниченко, О. В., & Монастирук, М. В. (2022). Перспективи розвитку спрощеної системи оподаткування в умовах невизначеності. Вісник СумДУ. Серія «Економіка», № 4' 2022
28. Монастирук, М. В. (2022). Спрощена система оподаткування: виклики та загрози у воєнний час. Робота на здобуття кваліфікаційного ступеня магістра : спец. 071 - облік і оподаткування / наук. кер. О. В. Мірошниченко. Суми : Сумський державний університет, 2022. 58 с.
29. Нейков, С. (2014). Спрощена система оподаткування, бухгалтерського обліку і звітності для малих підприємств. Економіка. Менеджмент. Бізнес, (3), 49-55.

30. Носань, Н. С. (2016). Особливості застосування та перспективи розвитку спрощеної системи оподаткування в Україні. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки, (20 (2)), 45-48.
31. Онісіфорова, В. Ю., & Сідельнікова, В. К. (2019). Спрощена система оподаткування: сучасний стан, переваги, недоліки та перспективи.
32. Панасовський, М. П. (2021). Оподаткування підприємницької діяльності: стан, особливості, перспективи розвитку. Робота на здобуття кваліфікаційного ступеня бакалавра : спец. 076 - підприємництво, торгівля та біржова діяльність / наук. кер. О. І. Карпіщенко. Суми : Сумський державний університет, 2021. 35 с.
33. Пісна, Ю. О. (2018). НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА. International Electronic Scientific Journal «Science Online» 2018.
34. Поляков, О. П. (2018). Проблеми застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності в Україні: правовий аспект. Правовий часопис Донбасу, (2), 83-87.
35. Порошко, О. Ю. ПРОБЛЕМИ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ЯК ЧАСТИНИ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ. Трансформаційні зміни національної економіки в умовах євроінтеграції: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції.—Дубляни, 2017.—156 с., 112.
36. Приймак, С. В., & Будаї, І. В. (2018). Особливості вибору системи оподаткування та її вплив на результати діяльності підприємства. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки, (29 (2)), 149-152.
37. Рейкін, В. С. (2017). Спрощена система оподаткування як компроміс детінізації економіки. Економіка. Фінанси. Право, (8 (2)), 11-13.
38. Росоха, О.В. & Славкова, А.А. (2023). Непрямі податки: фіскальна ефективність в Україні та зарубіжних країнах. Grail of science. № 27. 2023. С.107 – 116.

39. Рудик, Н.В. (2022). Малий та середній бізнес: адаптація та державно-приватне партнерство в умовах світових криз. / Small and medium-sized business: adaptation and public-private partnership in the conditions of global crises. Бізнес Інформ. 2022. №12. С. 242–249.
40. Рудик, Н. В. (2020). Спрощена система оподаткування: зберегти малий бізнес в умовах локдауну в Україні. / Simplified Taxation System: To Save the Small Business in Lockdown Conditions in Ukraine. Бізнес Інформ. – Х.: ВД «ІНЖЕК». – 2020 – №11. – С. 361 – 370.
41. Рудик, Н. В. (2019). Фіскальна діджиталізація – інструмент партнерства держави та малого і середнього бізнесу. / Fiscal Digitalization as an Instrument in the Partnership Between the State and the Small and Medium-Sized Businesses. Бізнес Інформ. – Х.: ВД «ІНЖЕК». – 2019. – №11. – С. 316 – 322.
42. Рудик, Н.В. (2021). Алгоритми самоперевірки податкового боргу фізичною особою – підприємцем. Бізнес Інформ. - 2021. - № 11. - С. 411-418.
43. Рудик, Н.В., Поліщук, Є.А. & Сибірянська, Ю.В. (2018). Кодекс етики ведення малого та середнього бізнесу на засадах соціальної та екологічної відповідальності. Бізнес Інформ. - 2018. - № 2. - С. 196-203.
44. Рудик, Н. В. (2020). Превентивні заходи запобігання податковому боргу у сфері малого та середнього бізнесу. / Measures to Prevent Tax Debt among Small and Medium-Sized Businesses. Проблеми економіки. – 2020. – №4. – С. 342–350.
45. Сиром'ятникова, О. В., & Ханіна, А. С. (2017). Система оподаткування суб'єктів малого бізнесу в Україні: проблеми та напрями реформування. Дослідження та оптимізація економічних процесів "Оптимум–2017" : тр. 13-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 6-8 грудня 2017 р. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – С. 88-90.
46. Сірацька, Ю. В. (2021). ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ. Організаційний комітет, 356.

47. Скуратівська, А. А. (2014). ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ. Житомирська політехніка, ст. 2. Фінанси і кредит. 309.
48. Славкова, А.А. (2023). Фіскальна та регулююча роль непрямих податків в Україні. Вісник Хмельницького національного університету 2023, № 5.
49. Славкова, А.А. & Лебеда, М.О. (2018). Природа доходів малого підприємництва та теоретичні основи їх оподаткування. Бізнес Інформ. - 2018. - № 10. - С. 152-157.
50. Тимченко, О. М. (2020). Наслідки податкових трансформацій у країнах ЄС та США / Фінанси України. - № 1. – 2020. – С. 26 – 41.
51. Ткачик, Л. П., & Бешко, О. Я. (2018). Спрощена система оподаткування як інструмент агресивного податкового планування. Молодий вчений, (2 (2)), 758-763.
52. Топоркова, О. А., Ткач, В. М., & Шмерук, І. А. (2019). Нормативно-правове регулювання малого бізнесу в Україні. Економічна кібернетика: шлях до цифрової економіки : зб. наук. пр. за матеріалами Всеукр. наук-практ. інтернет-конф., м. Дніпро, (1–2 берез. 2019 р.). Дніпро, 2019. С. 64–69.
53. Чепець, О. Г. (2014). Напрями реформування спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності. Ефективна економіка № 10, 2014.
54. Юшко, С. В. (2019). Українська практика оподаткування фізичних осіб–підприємців. Фінанси України, (1), 50-67.
55. Matviichuk, N., Tesliuk, S., Ploskina, A., & Pysarchuk, D. (2023). РЕФОРМУВАННЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. Economic journal of Lesya Ukrainka Volyn National University, 2(34), 29-36.

Нормативно-правові акти:

56. Про державну підтримку малого підприємництва, Закон України № 2063-III (2012) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2063-14#Text>

57. Податковий кодекс України, Кодекс України № 2755-VI (2023) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
58. Про оподаткування прибутку підприємств, Закон України № 334/94-ВР (2013) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/334/94-вр#Text>
59. Про податок на додану вартість, Закон України № 168/97-ВР (2011) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168/97-вр#Text>
60. Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва, Указ Президента України № 727/98 (2012) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/727/98#Text>

Електронні ресурси:

61. Офіційний сайт Міністерства фінансів України.
<https://mof.gov.ua/uk/vykonannia-dokhodiv-mistsevykh-biudzhetyv>
62. Офіційний сайт Державної служби статистики України.
https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/sze_20.htm

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця 1 – Переваги та недоліки загальної та спрощеної систем оподаткування

Спрощена система оподаткування		Загальна система оподаткування	
Переваги	Недоліки	Переваги	Недоліки
спрощення процедури і порядку реєстрації платника податку	обмеження обсягів виручки суб'єктів малого бізнесу, які дають право використовувати спрощену систему оподаткування	відсутність обмежень кількості працівників	значна кількість обов'язкових платежів
можливість переходу на сплату єдиного податку з початку будь-якого кварталу	сплата єдиного податку фізичними особами авансом за звітний період (квартал) без урахування фактично отриманого доходу від здійснення діяльності	відсутність обмежень кількості видів діяльності	складний порядок ведення обліку та звітності
спрощення розрахунків, пов'язаних із визначенням сум податків	застосування єдиних податкових ставок для всіх категорій платників, незалежно від обсягів виручки за звітний період	відсутність обмежень обсягу доходу	
можливість вибору сплати ПДВ	відсутність звільнення новостворених суб'єктів від оподаткування на кілька перших років діяльності	оподаткування лише за наявності у підприємства прибутку	
спрощення ведення поточного бухгалтерського обліку та форм фінансової звітності	відсутності для новостворених суб'єктів пільгових умов кредитування		
зменшення кількості форм та спрощення порядку подання податкової звітності			

Джерело: розроблено автором на основі [8]